ԺԱ. ՏԱՐԻ 3225 | (Ն. Տ.) 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1894 | 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1894 | 20 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1312 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آرهولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] նամակ կամ այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՄԵՌԱԾՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Բօղօ-Բէօզէ վերջին պրակը նորէն կուգայ մեզ յիշեցնել Ադամեանը, գրական հոգեհանգիստ մը կատարելու պէս հրատարակելով անոր մէկ քերթուածը։ Անցեալ տարի այս ատեններս էր որ Ս. Ղազարու վանքին հանդիսարանը արտասպեց ողբացեալ արուեստագէտին մէկ քանի ստանաւորները։ Այս անգամ, կրկնապէս տխուր յիշատակներ կ'արթնցունէ այդ քերթուածով որ ուղղուած է առ Տերենց՝ իր վաղամեռիկ աղջկան տիկին Թագուհիի մահուան առթիւ։

Այդ մելամաղձոտ տաղին մէջ կը կենդանանան դրագէտ հօրը ու դրագէտ զաւկին պատկերները, առաջինը տարիներու և երկասիրութիւններու բեռին տակ կռնաքամակ, ու երկրորդը իր մանկամարդ հասակին պէս գողտրիկ գրուածներու փունջով մը որուն վրայ փայլող անունը, Օր. Մենիկ, շատ բան կը խոստանար։ Այդ ընդհատուած կեանքին առջեւ զգայուն չեշտեր կը գտնէ բանաստեղծ-ողբերգուն.

Չի քեզանում մարդն ու քերթող — Անմխիթար մնացին.— Հայրը ողբայ իւր զաւակը.—Քերթողն՝ հոգւոյ իւր դրացին։

Չորս տողի մէջ աւելի կենդանի պատկեր մը կարելի՞ էր գծել սգաւոր հօրը։ Ու հասարակ մխիթարականներէն վեր բարձրանալով, հոգեկան ու մտաւորական սփոփանքի մը խորհուրդը կուտայ.

Պատկառելի վիպասանիդ —Մընում է արդ շարադրել — Նորա կենաց գողտրիկ վէպը, — Եւ սրտումըդ տպագրել.— Հոգւոյ աչօք կարդալ սփոփուիլ....

Եւ մեզ տրուած չէ գոնէ մարմնոյ աչքով կարդալ այդ նշանակալից կեանքերուն պատմութիւնը, որոնք ամփոփուած չեն մէկ-երկու հատորի մէջ. ատեն ատեն այցելութիւն մը ի գերեզմանատուն կամ ստանաւորի մը երեւումը միայն պիտի գան յիշեցնել Ադամեանը զոր այնքա՜ն կը սիրէինք ու Տերենցը զոր այնքա՜ն կը յարգէինք։ Եւ Տերենցի հետ՝ Օր. Մենիկ որ սկսած էր գրել այն թուականին երբ դեռ նորութիւն մըն էր հայ կնոջ մը կամ հայ աղջկան մը մէկ երկասիրութեան երեւումը։

* * *

Երբ Ադամեան, մեր առաջին դերասանը, իր ստանաւորներովը միայն կը յիշուի իր մահէն հազիւ չորս տարի ետքը, ի՜նչ անուն ձգելու սահմանուած են այն համեստ դերասանները որոնք բեմին վրայ կեդրոնացուցած էին իրենց բոլոր կեանքը, զըրկանքի, մաքառումի ու աշխատութեան կեանք մը համակ, և որոնք օրին մէկը կ'անհետանան յանկարծ։

Ասոնցմէ չէ՞ր Գրիգոր Աբրահամեանը, որուն համար հակիրճ հատուածի մը մէջ ծանուցուեցաւ թէ «սրտի պայթումից մեռեր է», թէ խղճամիտ դերասան էր, ու քանի մը տող ալ յուզարկաւորութեանը նուիրուած։ Այստեղ ոչինչ գիտէինք մանրամասն իր բեմական գործունէութեան վրայ և չիմացանք որ Կովկասեան մամուլին մէջ ընդարձակ բան մը գրուած ըլլայ։

Նոյն բանը չի պատահեցա՞ւ Մաղաքեանին, որ մեր թատրոնին առաջին կազմակերպիչներէն մէկը եղած էր, դերասաններու և դերասանուհիներու ամբողջ սերունդ մը պատրաստելով։ Նըկարագրուելու արժանի տիպար մըն էր Մաղաքեան՝ արհեստով կօշկակար ու արուեստով դերասան, որ օրն ի բուն իր խանութին մէջ աշխատելէ ետք, գիշերն ի լոյս կը յօգնէր բեմին վրայ ու բեմին շուրջը։

Եթէ իրմէ ու իր ժամանակակիցներէն ետքը հետզհետէ հասած ըլլային տաղանդաւոր նոր դերասաններ, բեմական արուեստը նրբացնելով ժամանակին պահանջմանց համաձայն, գուցէ բնական բան մը համարուէր հիններուն հետզհետէ մոռցուիլը,—երեւոյթ մը որ կը տեսնուի սովորաբար գրականութեան ու հրապարակագրութեան մէջ։ Բայց Մաղաքեան և իր ընկերակիցները, ողջ թէ մեռած, վերջին մոհիկաններն եղան մեր թատրոնին. և կ'արժէ անոնց արժանաւոր տեղ մը տալ ժամանակագրական ու կենսագրական հրատարակութիւններու մէջ։

* * *

Գրիգոր Աբրահամեանը արուեստով ու վիճակով համեստ անձ մըն էր, զոր ճանչցանք 1893ի գարնան, երբ Պոլիս եկաւ դերասան ու դերասանուհի տանելու։ Արդէն, քանի մը տարի առաջ ճանբորդած էր Պարսկաստանի կողմերը ուր շրջուն խումբի առաջնորդած էր և յաջող ներկայացումներ տուած, որոց շնորհիւ մասնաւոր գնահատման արժանացած էր։ Իր յիշատակներն ու տպաւորութիւնները պիտի հրատարակէր Թ...ի հանդէսին մէջ, և չիմացանք թէ ժամանակ ունեցա՞ւ այդ աշխատութիւնը կատարելու. վասն զի այդ թուականէն յետոյ գրեթէ թափառայած կեանք մը անցուց. իրեն յանձնուած պաշտօնը մեծ դժուարութիւններով կատարելէ ետք, հազիւ իր տեղը դարձած՝ և ահա հեռացաւ բեմէն, այն արուեստագէտներու խումբին հետ որոնք գժտուեցան թատերական մասնաժողովին կամ արուեստակիցներու հետ. յետոյ գնաց Նաւթային քաղաքը. այս ամառ նորէն հոս դարձեր է, ըսին, ու նորէն գացեր է. և օր մըն ալ, Կովկասեան Մուրհանդակը բերաւ իր մահուան լուրը։

Իր կարճ դամբանականը,—լրագրական դամբանականը, — ճշդիւ ներկայացուցած էր զինքը իբրեւ «խղճամիտ դերասան»։ Իր մասնագիտութիւնն ըլլալով «հակառակորդի դեր», հետամուտ եղած էր այստեղէն իր հետ տանիլ այդ դերին մէջ լաւագոյն համբաւող(?) արուեստակից մը, ինչ որ չի յաջողեցաւ ընելու։ Այդ «լաւագոյն»ը չուզեց ընկերանալ անոր, թէեւ ետքէն առանձին tournée մը ընել փորձեց, որ աննշան անցաւ։

Խեղճ Աբրահամեանը անվերջ սխրամաշուքներով(?) ու անձկութիւններով կ'անցունէր հոս իր բոլոր օրերն ու գիշերները. հազիւ համաձայնած քանի մը դերասաններու հետ և ահա վերջին վայրկենին կը հրաժարէին. Նոր բանակցութիւններ, նոր պայմաններ, և դարձեալ խզում։ Հեռագիր հեռագրի ետեւէն կը հասնէր թատերական մասնաժողովէն. այնտեղ անհամբեր կը սպասէին ու այստեղ յապաղումները կերկարէին։ Վերջապէս յաջողեցաւ իր կարգադրութիւններուն մէջ ու մեկնեցան։ Նոր դառնութիւններ կը սպասէին իրեն այնտեղ, որոց դառնագոյնը եղաւ իր յանկարծական մահը։ Ո՞վ գիտէ. Թերեւս մեղմագոյնը։ Կեանքի մէջ չկա՞ն շրջաններ որոց ազդած տառապանքին քով երանութիւն մըն է գերեզմանին հանգիստը։ Տ. Ա.

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ

Այս խորագրին տակ Ֆիկառօ կը պատմէ հետեւեալ դէպքը որ տեղի ունեցեր է՝ Բանամայի գործին մէջ հանրածանօթ Արթոնը կարծուող անձի մը ձերբակալման առթիւ.

Անցեալ սեպտեմբեր 4ին, Մարսիլիայէն Մէսաժըրիի Սէյդնէյ շոգենաւը կը տանէր Օրիորդ Սիւզան Նէրի, պչրասէրներու ընկերութեան մէջ յայտ(?) հանրածանօթ գեղուհի մը, որ Արթոնին ընկերուհին ըլլալու համբաւը վայելեց պահ մը։

Հայֆոնկի համար տոմսակ առած էր, բայց ասիկա հնարք մըն էր և այնպէս ըլլալու էր, վասն զի այս մանկամարդ կինը ի՞նչ ընել կ'երթար Ծայրագոյն Արեւելք, եթէ ոչ միանալու Բանամայի ընկերութեան հռչակաւոր ներկայացուցչին։ Ուստի, հազիւ Սէյդնէյ բաժնուած էր Մարսիլիայէն, երբ հեռագրով՝ Աղեքսանդրիայէն մինչեւ Նագօհամա՝ բոլոր նաւահանգիստներու Ֆրանսական գործակալներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրուէր օրիորդ Սիւզան Նէրիի ընթացքին ու շարժումներուն վրայ։

Ապօրէն բան մը չէր դիտուած ուղեւորուհիին ընթացքին մէջ, որ իր սիրելութեամբը շուտով վաստկած էր ուղեւորներուն համակրանքը, երբ, ի Սայկօն, պարոն մը որ շոգենաւին հասնելուն անհամբեր սպասելու երեւոյթ ունէր, հաղորդակցութիւնը հաստատուելուն պէս՝ նետուեցաւ մեր դիւցազնուհիին բազուկներուն մէջ. պարոնը կարճահասակ էր, գէր, բաց գոյնով, աչքը միակնոց, և քիչ մըն ալ չիկագոյն, ամեն բան համապատասխան Արթոնի նկարագրին. ինքզինքը Պ. Տր... կ'անուանէր, բայց ասիկա երկրորդական կէտ մըն է լոկ, վասն զի աւելի դիւրին է անուն փոխել քան մազերուն գոյնը։

Սայկօնի կեդրոնական ոստիկանը պահ մը իսկ չտարակուսեցաւ թէ հռչակաւոր կաշառատուին հանդէպ կը գտնուէր. բայց ձերբակալելու հրաման չունէր։ Շտապեց տեղեկագրելով Քօշինշինի կառավարչին, որ ինքն ալ անմիջապէս տեղեկագրեց Հայֆոնկի ընդհանուր կառավարչին, որ իր կարգին տեղեկագրեց ի Փարիզ։

Այս միջոցին, փոխանակ կանգ առնելու ի Սայկօն որպէսզի մնայ Քօշինշինի և Թօնքինի միջեւ բանող շոգենաւը, մեր ամոլը հանդարտօրէն կուղղուէր դէպ ի Հօնկ-Քօնկ առանց դուրս ելլելու Սէյդնէյէն. Օրիորդ Սիւզանի ուղեւորութեան իրական նպատակակէտին այսպէս պահուիլը ոստիկանութիւնն ապահովցուց իր կասկածներուն մէջ ի մասին Պ. Տր...ի. Այնպէս որ, երբ սա ցամաք ելաւ ի Հօնկ-Քօնկ, պահականոց տարուեցաւ և անկէց բանտ՝ անգլիական ոստիկանութեան ձեռքով։

Հոն, ի զուր բացատրեց թէ ինք իրաւ Պ. Տր...ն էր, թէ իր անունը գեթ վերջերս իբրեւ խմբագրապետ երեւցած էր Բարիզի երեկոյեան թերթի մը ճակատը. թէ ինք՝ Պուլվարի կիներուն յայտ(?) ծանօթ Սիւզան Նէրիի նախկին ընկերն էր, թէ դիպուածով միայն հանդիպած էին իրարու. թէ Օր. Նէրի վախնալով Սայկօնէն Հայֆոնկ երկրորդական շոգենաւով մը ճամբորդելէ, նախամեծար սեպած էր նախ մինչեւ Հօնկ-Քօնկ ուղեւորիլ Սէյդնէյով և անկէց անցնիլ Հայֆոնկ որ կարճ կը տեւէ. թէ ինք պարզապէս բարեկամութեան համար ուզած էր ընկերանալ անոր, ինչ որ կը պատահի օտար երկիր գտնուող Բարիզցիներու միջեւ, ևն. ևն։

Չէին ուզեր հաւատալ իր պատմութեանը։

—Ուրեմն Բարիզ հեռագրեցէք, յարեց, և հայրս որ Շանզ-Էլիզէ թաղը կը բնակի, պիտի հաստատէ ձեզ ըսածներուս ճշդութիւնը։

Ասոր հետեւանօք էր որ քանի մը օր առաջ պաշտօնեայ մը կը ներկայանար Պ. Տր... հօր—որ մեծ դիրք մը ունի ելմտական դասուն մէջ — տունը։ Սա բացակայ ըլլալուն, պաշտօնեան գնաց փեսան գըտաւ որ բացատրեց թէ արդարեւ իր աներձագն այս պահուս կը ճամբորդէր ի Ծայրագոյն—Արեւելք, և թէ՝ Օր. Սիւզան որ Նէրին ճանչնալուն՝ զարմանալի չէր որ երբ գիրար գտան, միասին ճանբորդութիւն մը կատարեցին։

Ասով հանդերձ, երիտասարդին ընտանիքը մտահոգութեան մատնուելով անոր ձերբակալման լուրին վրայ, խնդրեց հեռագրել կուտար Բարիզի սեղանաւորական մեծ տան մը կողմէն իր Հօնկ-Քօնկի գործակալութեան։ Այս վերջնոյն տնօրէնը հեռագրաւ պատասխանեց. «Տր.. արձակուած. սխալ մը կարծուած էր»։

«Սխալ»ը՝ Արթօնն էր։

Գալով Տր... երիտասարդին, կերեւայ թէ այս արկածը բժշկած է զինքը ճամբորդութեան սէրէն, վասնզի որոշեր է առաջին մեկնող շոգենաւով Ֆրանսա դառնալ։

ՑՈՐԵՆԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Հնագոյն երկիրը, յորում առաջին անգամ ցորենը մշակուեցաւ՝ Կեդրոնական Ասիան է։ Արաբիոյ, Հնդկաց, Պարսից, Պաղեստինի, Սուրիոյ և Կովկասիոյ ցորեններուն, իրենց յատկութեան նայելով, կրնանք հետեւցնել թէ նոյն աղբիւրէ ծագում առած են։ Այնպէս կը կարծուի թէ Միացեալ Նահանգաց գարնանային կարծր տեսակի ցորենները Ռուսական սերմերէ առաջ եկած են, իսկ կակուղ ցորենները անգլիական ծագում ունին։ Քալիֆօրնիոյ, Օրէկօնի և Ուաշինկթընի սպիտակ կակուղ ցորեններն յայտնի կը տեսնուի թէ նոյն ծագումը ունին. իսկ գալով Արժէնթինայի երկայն և կարմիր տեսակի ցորեններուն, հաւանականութիւն կայ որ իտալական գաղթականութիւնք բերած ըլլան զայնս հոն, որովհետեւ իտալական ցորեններու և Արժէնթինայի տեսակներուն միջեւ մեծ նմանութիւն կայ։ Անգլիական գաղթականութիւնք երկրին կակուղ ու սպիտակ ցորենները փոխադրեցին յԱւստրալիա, Նոր Զէլանտա և Խաղաղականի ուրիշ շատ մը կղզիներուն և հոն այսօր լաւագոյն արդիւնքներ կը տացուին քան յԱնգլիա։

Տեսակաբանութիւնը և վերլուծական տարրաբանութիւնը ապացուցած են որ հունգարական և ռուսական կարծր ցորենները նոյն ծագումն ունին, և արդարեւ կարծր տեսակի ցորեններն այդ երկիրներէ տարուած են Եւրոպիոյ զանազան տեղերը։ Սքիւթացիք և Կաւկասիոյ ուրիշ վայրի ժողովուրդներն առաջին անգամ հաւանաբար մշակեցին կարծր տեսակի ցորեններն եւ զայն տարին մինչեւ Հունգարիա և Վերին Ռուսիա։ Պալթիկեան երկիրներու մէջ ցորենը միշտ կակուղ և սպիտակ է. կարծր և կարմիր տեսակի ցորեններ չեն գտնուիր։ Այս պատճառաւ գիտնոց միջեւ գաղափարաց անհամաձայնութիւն կայ զանազան տեսակի ցորեններու ծագման նկատմամբ։ Տարվին իր «Ծագումն Տեսակաց» գործին մէջ և աւելի վերջերս Ասա Կրէյ և Բրօֆ. Տէյնա ի Միացեալ Նահանգս այնպէս կ'ընդունին թէ Պալթիկեան և Կաւկասեան ցորենները տարբեր ծագում ունենալու են։

Ուիլեըմ Վօլըր դիտել կուտայ որ երբ միշտ նոյն տեսակի ցորեն կը մշակուի հողի մը վրայ, իր նախնի զօրութիւնն հետզհետէ կը կորսնցնէ. մշակելի ցորեններու տեսակները կլիմային և հողին նայելով երբ կանոնաւոր կերպիւ մշակութեան շրջան մը կունենան արդիւնքը բաղդատաբար լաւագոյն կը լինին միշտ. ասոր ապացոյց են Նոր Զէլանտայի, Աւստրալիոյ, Քանատայի և ուրիշ երկիրներու մէջ գաղթականութեանց միջոցաւ եղած մշակութեանց արդիւնաւորութիւնը։

Այսօր ամբողջ երկրագնդիս վրայ աւելի քան 800 տեսակ ցորեններ կան. գետեզերեայ ցորենները նուրբ մաշկ կամ կեղեւ ունին, իսկ ծովեզրեայ և հանքային վայրերու ցորենները թանձր կեղեւ, առաջինները մեծ քանակութեամբ ալիւր կուտան, իսկ վերջինք՝ երեք կամ չորս տեսակ թեփ՝ իրենց թաղանթային ծալքերուն կազմութեան համեմատ։ Բոլոր կարծր ցորենները կարմիր են, սակայն բոլոր կարմիր ցորեններ կարծր չեն, նմանապէս բոլոր կակուղ ցորենները սպիտակ են, սակայն կան ցորեններ ալ, ինչպէս յԱրժէնթինա, որք թէեւ սպիտակ են, սակայն նոյն ժամանակ կարծր ալ են։

Ցորեններն ընդհանրապէս ունին չորս թաղանթային ծալք։ Ունին սաղմ, խոնաւութիւն և սննդական մաս։ Ասոնք տարբեր տեսակի ցորեններու մէջ տարբեր համեմատութեամբ կը գտնուին։ Կարծր և դիւրաբեկ ցորեններ, որպէս են ռուսական և հնդիկ ցորենները, իրենց մէջ սակաւ քանակութեամբ խոնաւութիւն ունին, իսկ կակուղ և ձգտական կամ տաձգական(?) ցորեններ շատ քանակութեամբ խոնաւութիւն ունին։ Այսպէս խոնաւութիւնը ցորեններու տեսակին նայելով հարիւրին 9էն մինչեւ 18 է։ Սաղմը ամբողջ ցորենին հարիւրին երեք է։ Աղօրեպանք համաձայնած չեն տակաւին սա խնդրոյն վրայ, թէ սաղմը խառնուելո՞ւ է ալիւրին հետ. ոմանք կը պնդեն թէ սաղմը համեղութիւն կուտայ հացին։ Բրօֆ. Կրահամ իր «Հացագործութեան տարրաբանութիւնը» անուն գործին մէջ ապացուցած է թէ, որովհետեւ հացին սննդական մասը բորակածնային մասն է, խմորելու և եփելու գործողութեանց ժամանակ սաղմին ներկայութեամբ բորակածնային հիւլէները առաւել կամ նուազ կը կորսնցնեն իրենց ուռուցիկ և սննդական յատկութիւնները, հետեւաբար սաղմը օգտակարութենէ զուրկ է։ Սաղմը երբ մաքրող գործիներու միջոցաւ ալիւրէն կը զատուի, հողմային փոշի մ'է որ կը հաւաքուի կիկլոններու մէջ կամ վերի օդէն դուրս կը քշուի։

Ցորենի սննդական մասը կը բաղկանայ օսլայէ և բնասպիտակէ, քիմիական վերլուծմամբ կարծր տեսակի ցորեններու մէջ, ուր խոնաւութիւնն հարիւրին 9 է, մնացեալ բորակածնային և օսլայական մասն հարիւրին 87 է։ Այս դասու կը վերաբերին ռուսական, հունգարական և ամերիկեան գարնանային կարծր ցորեններն. իսկ անգլիական և իր նման կակուղ տեսակի ցորեններ, հարիւրին հազիւ թէ 80 սննդական մաս կը պարունակեն։ Օսլան իր մէջ մեծ քանակութեամբ ածուխ կը պարունակէ և կը գտնուի ցորենի ներքին կամ կեդրոնական մասին մէջ։ Բնասպիտակը կը գտնուի թաղանթային վերջին նուրբ ծալքերուն մէջ, և որովհետեւ սննդական զօրութիւնք բնասպիտակին մէջ են մեծ մասամբ, յայտնի է թէ բարձր աղացման ժամանակ ի՛նչ տեսակ գործողութիւն մը տեղի կունենայ երբ թեփային ծալքերը դուրս հանուելով միայն ներքին օսլայական մասը կը ձգուի իբր ալիւր հացի շինութեան համար. Թեփը իր մէջ հարիւրին 12 փայտեղէն կամ անմարսելի մաս կը պարունակէ և այն ալ ցորենի արտաքին կեղեւամաշկերուն մէջ լինելով աղացման ժամանակ դիւրութեամբ կրնայ զատուիլ։ Այսպէս ներքին նուրբ թաղանթներու մէջ մթերուած բնասպիտակը կամ բորակածնային մասն օսլային կամ ածխային մասին հետ պիտի մատակարարէ լաւագոյն սնունդ և զօրութիւն մը մարդկային մարմնոյն համար։

Խ. ԳՈՒՐԵԱՆ

ՏՈՒՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒՄԸ

Ամբողջ տուներու փոխադրումը այլ եւս զարմանալի բան մը չէ. Սէանթիֆիք Ամերիքէնի հաղորդած սա իրողութիւնը սովորական հանգամանքէ դուրս կ'ելլայ։

Մարդ մը Սէդալի մէջ տուն մը կը բընակէր որուն համար 25,000 ֆրանք ծախսած էր. պարտաւորեցաւ բնակարանը փոխել եւ երթալ Օլիմբիա բնակիլ, անկից հարիւր քիլոմէթրի չափ հեռուն։ Մեր ամերիկացին չվարանեցաւ իր տունը փոխադրելու Սէդալէն Օլիմբիա։ Պէտք է ըսել թէ այս երկու տեղերը կը գտնուին միեւնոյն գետակին եզերքը, այնպէս որ փոխադրութեան մեծագոյն մասը գետակին միջոցով կատարուեցաւ։ Իրողութիւնը մանաւանդ անոր համար հետաքրքրական է վասն զի տունը ամբողջ կահ կարասիներովը փոխադրուած է։

* * *

ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ

Հաշիւ եղած է որ երկրագունտիս վրայ վայրկեանը 68 մահ կը պատահի, օրը՝ 97,790, եւ տարին՝ 35,717,790։ Իսկ ծընունդ՝ վայրկեանը 70, օրը 100,800, եւ տարին 36,817,200, տարին համարելով 265 ¼ օր։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (14)

ՌԸՆԷ ՏԸ ԲՕՆ ԺԷ

ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐՈՒ ԳԵՏԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/19 ՆՈՅՄ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՎԱՆՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երզրումի գաւառին գլխաւոր վանքին գեղեցիկ նկարագրութիւնը զոր ըրած է Ց. Խաչիկեան էֆ.՝ բարեդէպ առիթ մ'է երկու խօսք ըսելու այն անտարբերութեան վրայ որով կեդրոնական և գաւառական վարչութիւնք կը վարուին վանքերու նկատմամբ։

Կեդրոնին համար վանքերն ի վաղուց դադրած ըլլալ կը թուին գոյութենէ։ Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովներ և Տնօրէն Խորհուրդներ սմանք աւելի կամ նուազ կը գործեն. բայց օրինօք նշանակուած գործունէութիւնք չերեւիր վանքերու մասին։ Անոնք իրենց բախտին թողուած են։ Վանական հաստատութիւնք որք իրենց մէջ իսկ ունէին կենսատու տարրերը՝ կ'ապրին դեռ, և միթէ կ'ընդունինք հաւաստիքն անոնց գոյութեան։ Ուրիշ վանքեր որ արտաքին խնամքներու կը կարօտէին բան մ'ըլլալու համար, հիմակու հիմա բան մը չեն։ Սեփական կազմակերպեալ կեանք մ'ունին Երուսաղէմ, Արմաշի Դպրեվանք, Գայսէրիէի Ս. Կարապետ։ Հայ մը կ'ամչնայ խոստովանելու թէ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ ասոնցմէ զատ չկայ ուրիշ հայ վանք որ օգտակար ձեւով մը յիշատակելի վիճակ ունենար այսօր։

Արեւելեան Հայոց վանքերն ալ այնքան մխիթարական գրութեան մէջ չեն։ Կարող վանահայրերու պակասը զոր մեք կը զգանք այստեղ, անոնք ալ հոն կ'զգան։ Ս. Գէորգեան Ճեմարանէն ելած եկեղեցականք երեւի թէ այնքան շատուոր չեն դեռ ոչ ալ այնքան փորձառու որպէս զի մէկ մէկ վանք յանձնուէր անոնց՝ նիւթապէս ու բարոյապէս յառաջացնելու համար։ Ամենայն Հայոց Հայրապետին ուշադրութիւնն այն աստիճան կեդրոնացած ըլլալ կը թուի նոյն իսկ Մայր-Աթոռոյն բարւոքման վրայ որ ուրիշ վանքերու կարգն եկած ըլլալ չի թուիր։ Մեք այս տեղ վերջին տարիներս այնքան ալ չլսինք ոչ մէկ վանքի համար, մինչ ասորեւ հրատարակուած նկարագրութենէն կ'երեւի թէ Արմաշի վանքէն և Գայսէրիէի Ս. Կարապետէն ոչ նուազ նպաստաւոր դիրքի մէջ ունինք վանքեր որ գէթ նոյնքան օգտակար կրնային ըլլալ մեր Եկեղեցւոյ, և սորա զաւակաց կրթութեան։

Ո՛չ մէկ ասպարէզի մէջ հասած մարդիկ ունինք բաւականաչափ, և այնպիսի ընթացք մը բռնած ենք որ կարծես թէ մեր Եկեղեցի ու մեր Դպրոց ա՛լ ուրիշ պէտք չունենային։ Ամենէն տարրական ասպարէզներու մէջ է որ մարդու պակասը կը զգանք, կամ լաւ եւս՝ պէ՛տք է որ զգանք։ Մեր Նախակրթարանաց համար Դաստիարակ չունինք, պակաս մը որ մեր մէջ Նախակրթութեան գործն հիմնովին քակելու կործանելու վրայ է։ Աւերման հետեւանքն աւելի ետքերը պիտի զգանք, բայց կրթական քայքայումն արդէն սկսած է.—Բաւական է որ քաղաքի մը կամ թաղի մը մէջ օտար կամ մասնաւոր հաստատութիւն մ'ըլլայ, և ոչխարի հօտերու նման իրարու նայելով հոն կը դիմեն հայ աշակերտք, մինչեւ իսկ երբ այն մասնաւոր հաստատութիւնն ըլլար անցեալներն ի Գում Գափու փակուած «Լեզուաբանական» վարժարանին նման խաբուսիկ բան մը։ Մեր եկեղեցական մարմինոյ ամենէն ստոր և ամենէն ժողովրդական դասակարգն ամենեւին չի պատրաստուիր իւր ասպարէզին. առջին անգիւէն, բախտին կամ տեղւոյն վարդապետին կամ եպիսկոպոսին քմահաճոյքին համեմատ «կ'ընտրուի», որով ոչնչութեան դատապարտուած է ժողովրդեան հոգեւոր, բարոյական շինութեան գործն, որոյ միաստ նոյն իսկ Եկեղեցին և եկեղեցական մարմինն ալ ունին կրել։ Ժողովուրդ մը որոյ հոգւոյն ա՛լ չի խօսուիր, ի վերջոյ նիւթապաշտ տարր մը կը դառնայ բոլորովին, հոգեւոր բաներու անտարբեր, և իւր կերպական մարմինոյն աշխարհիկ կեանքին մանրամասնութիւններն հեգնելու զբաղած։ Վանքերն Եկեղեցւոյ գործն յառաջ տանելու համար միակ միջոց մ'են, և հոն վանահայրի պակասութեան առջեւ կը գտնուինք։ Անկլիքանք իրենց յանցեալումն վերուցած վանքերը վերահաստատել կը խորհին։ Մեք անտարբեր կը դիտենք մերիններուն քայքայումը։ Չենք հասուցած այն հոգւով մարդիկ որ վանքերու մէջ աշխատութիւնն աշխարհիկ շահագործութիւն չսեպէին, այլ անոր մէջ տեսակ մը հոգեկան սփոփանք գտնէին, և վանքերու միջոցաւ գիւղացի ժողովուրդն հոգեւորապէս մխիթարէին ու կրթէին եւ գիւղերու համար քահանայներ ու վարժապետներ հասցնէին իրենց համար սիրելի զբաղում ընէին։

Այս տխուր կրող եկեղեցականք անգոյ են ի մեզ։ Մեր մէջ կարծես թէ եկեղեցականութիւնն ա՛լ և էյէ աշխարհային ասպարէզի պէս է։ Եթէ աւետարանին ամեն հաշիւ ընելէն ետքը բաւական վարձատրիչ գտնուի,—եթէ վաստուելիք ժամանակն և աշխատութեան կամ մտաւոր յոգնութեան դրամագլուխն այսչափ պայմանաժամէք մը եաքն հարիւրին սաչափ եկամուտ տալ խոստանան, եկեղեցականցուներ կը ներկայանան։ Հոգիի պէտք մը գոհացնելու, հոգեկան և իմացական գործունէութեան նուիրուելու համար եկեղեցականութեան դիմող Հայերը, ԺԹ դարու այս վերջին հատուածին մէջ մանաւանդ, Բնութեան արտասովոր երեւոյթներուն չափ հազուագիւտ եղեններ պէտք է համարուին։

Չկարծենք սակայն թէ այս չոր նիւթականութիւն մեր մէջ իմացական յառաջդիմութեան մը կամ հին նախապաշարումներու ցնդման հետեւանքն եղած ըլլայ։ Մեզմէ անհամեմատ աւելի զարգացած ազգերու մէջ հոգիի այն պէտքն զգացողներ դեռ ցայսօր կան, և հիներէն անհամեմատ աւելի գերազանց մարդիկ են։ Եկեղեցւոյ և եկեղեցական գործի զարմանալի կենդանութիւնն արեւմտեան կարգ մը ազգերու մէջ մեծ մասամբ արդիւնք է գործունէութեան այնպիսի պաշտօնեայներու որք եկեղեցականութեան ճշմարիտ կոչում ունեցեր են, եկեղեցականութեան մէջ հոգեւոր պէտքի մը գոհացում գտեր են։

Երբ կոչումը չկայ, վարչական տնօրէնութիւնք միայնակ չեն կրնար Եկեղեցւոյ համար պատրաստել այսպիսի աշխատաւորներ։ Բայց վարչական կազմակերպութիւնք դիւրութիւն կրնայ ընծայել որպէս զի կոչումներն երեւան գան։ Մեր կարգ մը գաւառային վանքեր, եթէ գոնէ գիւղական քահանայներ պատրաստելու չափ կազմակերպեալ վիճակ ունենային, Եկեղեցւոյ ծառայութեան կրնային կոչուիլ պարզ հաւատքով և իմացական համեստ պաշարով օժտուած մարդիկ որք գեղջի ժողովուրդներուն վարքն ու բարքն ուղղելու, ծուռ սովորոյթները չնկելու և տարրական ուսմունք անոնց աւանդելու թանկագին գործիներ ըլլային։

Հաստատութիւն մը որ իւր վանքերով մեկ հատիկ միջոց կ'ունենայ այսպիսի ընտիր արդիւնք ձեռք բերելու, և աւելի բարեբեր ժամանակներու մէջ իսկ առ այն անտարբեր կը գտնուի ցաւալի անհետատեսութեամբ, իրաւունէ անհոգ եղած պէտք է ըլլայ իւր ամենէն նուիրական շահերուն ու կարօտութիւններուն, և զարմանալի չէ որ իւր այս աւուր հոգեւոր և իմացական վիճակ այնքան անմխիթարական ըլլայ։ Բարոյական զարգացման համար ընտիր ընտիր պատեհութիւնք ձեռքէ հանուած են, որք դուցէ ա՛լ չգտանան. զի ժամանակի կորուստը շատ հեղ անդարմանալի կորուստներու կարգին մէջ է։ Բայց մինչեւ իսկ եթէ կեդրոնը չկարենայ բան մ'ընել անմիջական կերպիւ, ամեն գաւառի մէջ կը յուսանք թէ տակաւին տեղական վարչութիւնք կարող են հոգածու ըլլալ վանքերուն եթէ ոչ զարգացման՝ գէթ գոյութեան, որպէս զի յառաջիկային անոնց մէջ գէթ մէկ մէկ նախակրթարան կարենայ բացուիլ գեղջուկ քահանաներ և դաստիարակներ պատրաստելու համար։

Իսկ առ այժմ շնորհակալութիւն կը պարտինք այն գաւառացի գրիչներուն որք յետագայ նկարագրութեան նման գրուածներով մերթ ընդ մերթ մեզ կը յիշեցնեն այս ընդհանուր անտարբերութեան մէջ վանքերուն հրաշալի իմն շարունակեալ գոյութիւնը։

Բ. Ք.

Երզրումի Կարմրոյ Ս. Աստուածածնայ պատմական և պատուական վանքը քաղաքէն 4 ժամ հեռի դէպ ի արեւմտեան հիւսիս Հինձք գիւղի մօտ և գրեթէ Քասափոր և Խաչափայտ լեռնաշղթայից ստորոտը կառուցեալ է։ Տեղագրական պատմութիւնն և ժողովրդական աւանդութիւնը մեզ կ'իմացնեն թէ՝ Մեծն Ներսէս Պարթեւ Հայրապետ Էջմիածնէ Կեսարիա եպիսկոպոսութեան աստիճան ընդունելու համար, ճամբորդութեամբ այս կողմերէն անցնելու ատեն ճիշդ այդ լեռնային ճանապարհին վրայ Տիրամայր Ս. Կոյս կարմիր ձորձով կ'երեւի Ս. Հայրապետին, և կը հրամայէ նմա, վկայարան կառուցանել այդ լերանց մերձակայքն յանուն Աստուածամօր, և ըստ այսմ Ս. Հայրապետն անտի վերադարձին կը կառուցանէ Կարմրոյ Ս. Աստուածածնայ տաճարն ու մենաստանն, հիմնարկէքն ուղղակի և յատկապէս անձամբ կատարելով, իսկ շինութեան վերին հսկողութիւնը կամ մատակարարութիւնն յանձնելով իւր հաւատարիմ Խադ սարկաւագին, որոյ համար կ'ըսուի թէ ծպտմամբ եւ ծննդեամբ ընիկ այս քաղաքէն է եղեր։ Պատմական եւ վաւերական բազմաղամ վկայութիւնք կը հաստատեն թէ՝ այս մենաստանն և հոյակապ վանքը կառուցեալ է Դ. դարուն սկիզբներն։ Առաջին վանահայր եղած է Խադ եպիսկոպոսն։ Նախնական ժամանակաց մէջ լեզուի և կրօնի լուսաւորութեան գլխաւոր դպրեվանք ըլլալով հանդերձ, մենաստանը իւր մէջ կը պարունակէ եղեր նաեւ որբանոց, անկելանոց և ուրկանոց։ Տաճարին հին և բիւզանդական ոճով հաստահիմն և ամրակուռ շէնքը բացորձակ ցոյց կուտայ թէ՝ հազարաւոր տարիներ կրցած է դիմադրել հոսանուտ ժամանակի աւերմանց, և անվնաս գալ հասնիլ մինչեւ մեր ապրած օրերն։ Տաճարին բարձրաբերձ և գմբաձեւ կաթողիկէն կամ գմբէթն $1\frac{1}{2}$ ժամ հեռաւորութենէ կը նշմարուի. մենաստանը ի հեռուստ՝ զոգցես իբրեւ դիցուհի փառապանծ՝ վեհաշուք նստած է Հինձք գիւղի մերձակայ լերանց մէկ կողին վրայ. իւր ստորոտ կ'իյնան ամբողջ քաղաքն և դաշտի գիւղերն ալեծածան։ Մենաստանին ճիշդ արեւելեան կեդրոնն է նուիրական տաճարն, ուսկից ներս մանող ուխտաւոր մը հոգեւոյզ և երկիւղած տպաւորութեամբ կը լցուի։ Տաճարին խաչկալը կամ սեղանը՝ մեր նախնեաց արհեստական ճարտարութեան ընտիր և գեղեցիկ զրուագներով զարդարեալ է, զորս ամեն տեսողք ակնապիշ հիացմամբ կը նկատեն, կը զննեն և յապուշ կը կրթին։ Ամենէն ուշագրաւ և հետաքրքրականը կայ տակաւին։ Սեղանին աջակողմն յատուկ պատուանդանի մը վրայ դրուած կը մնայ շատ հին և նուիրական պատկերն Աստուածամօր։ Պատկերին մակերեսը քառակուսի և տղաշար ապակիով պատեալ է. ի հեռուստ երբ նկատենք զայն, ցոյց կուտայ Տիրամայր Ս. Կոյսն՝ Յիսուս որդին իւր գիրկն. երբ մերձենամք՝ տեսարանը կը փոխուի ի Խաչելութիւն Փրկչին. երբ աջ կողմէն խոտորնակի դիտենք՝ կը տեսնեմք հրաշառ Յարութեան խորհուրդը. և երբ նկատենք նոյն նուիրական նկարն ի ձախմէ, նորէն տեսարանը կը փոխուի. յայնժամ բացորոշ կը նշմարուի Քրիստոսի ի լեռնէն Ձիթենեաց համբառնալն։ Արուեստին գաղտնիքն և ճարտարութեան սքանչելիքն՝ զպատկերն շրջափակող տղաշար և քառակուսի ապակւոյն մէջ է։ Մենաստանի գաւթին մէջ կայ յոյց քաղցրահամ և պաղ ջրոյ աղբիւր մը։ Վանքն ունի 30ի չափ ուխտաւորաց սենեակներ, որոց մեծ մասը նորընտիր վանահայր Արժ. Տ. Կորիւն վարդապետ նորոգած կամ ի նորոյ շինել տուած է 10-15 տարի յառաջ, երբ տակաւին աշխարհական սեւուոչ էր։ Վանքն ունի իւր մէջ ընդարձակ ախոռ կամ փարախ։ Նաեւ ցորենի, գարւոյ և հաճարի ամբարանոց։ Ունի 100-150 ոչխար և այծ. 15-20 կով, մատակ. 5-6 զոյգ լծաքարշ եզ, և այլն, և այլն։ Հին ատեններն, մինչեւ 1828, հռչակաւոր Կարապետ եպիսկոպոսի օրերն առաւել հարուստ, շէն և հաստատ տէր է եղեր այս մենաստան։ 85 կամ 100 տարեկան եղող մեր հին ալեւոր հարց նկարագրութեան նայելով՝ 1828ի գաղթականութեան օրերէն յառաջ սոյն վանքն ունի եղեր մերձաւորապէս 7-800 արտավար տեղ՝ բարեյիշատակ մեծազօր Սուլթաններէ վաւերական Թափուներով առանձնաշնորհեալ։ Ունի եղեր գախրեից և զուարաց բազմաթիւ հօտեր, եկեղեցական արծաթեղէն և ոսկեձոյլ բազմաքանակ անօթներ և սպասներ, զորս, ինչպէս նաեւ վանուց դրամն և հարստութիւնն և նոյն իսկ վանքապատկան հողերու Թափուներ առեր տարեր է եպիսկոպոսը։ Վանուց կալուածներն կամ վանքապատկան հողերն այժմ շատ ցանցառ եւ սահմանափակ ամբողջութիւն մը կը կազմեն. ընդ ամենը՝ 10-15 կոտ մշակելի հողեր, և 2-3 մարգագետին խոտեղինաց։ Սոյն վանուց ներկայ վիճակը թէ և շնորհիւ անդուլ ջանից ներկայ պատուարժան վանահօր՝ բաւական մխիթարական է, բայց նախանձելի, ճոխ եւ բարեկարգ դրութեան նախորդ հանգամանաց հետ չէ կարելի բաղդատել։ Ժ. դարուն սկիզբներն հռչակաւոր էր այս մենաստան իբրեւ դպրեվանք, և գլխաւոր կեդրոն և փարոս կրօնի և լեզուի։ Ըստ աւանդութեան՝ ի գրական ոսկեդարուն՝ մեր բազմերախտ թարգմանիչ հարք Մովսէս Խորենացի և իւր ընկերք Աթէնքէ և Աղեքսանդրիայէ դառնալուն՝ նախ կ'այցելեն այս վանքն, աստ կը մնան ամիսներով, և իրենց կարգ մը իմաստասիրական և աստուածաբանական ճառերը այս վանուց մէջ կը գրեն։ Այս վանքի կամ դպրեվանուց մէջ բազում տարիներ մնացած, ապրած, սնած, ուսումն առած և զարգացած են մեր Եկեղեցւոյ մատենագրաց և վարդապետաց շատերն. —Գրիգոր Վկայասէր, Գրիգոր Մագիստրոս, Յովհան Օձնեցի, Անանիա Շիրակացի, Խոսրով Անձեւացի, Գրիգոր Նարեկացի, Արիստակէս Լաստիվերտացի, վարդապետք, եպիսկոպոսք. նոյնպէս Պետրոս Գետադարձ Հայրապետն մնացած է աստ շատ տարի, և առյապայս մեծանուն Աբբայ Մխիթար վարդապետ Սեբաստացի, Վենետիկի միաբանութեան Աբբահայրն այս վանքը մնացած է, կ'ըսուի, 1676էն մինչեւ 1702, և այդ տարին Աւետիք Պատրիարքի օրով հայ և լատին կրօնական կռիւներու տաք ժամանակը մեր քաղաքէն Պոլիս մեկներ է, և անդ 4-5 ամիս մնալով, գացեր Վենետիկի մենաստանը հիմներ է։ Աբբայ Մխիթար վարդապետ ծանօթ մեծահռչակ հայերէն բառագիրքն և Մատթէոսի Աւետարանի մեկնութիւնը Կարմրու վանուց մէջ գրեր է, կ'ըսուի։—1828ի թուականէն յառաջ ունի եղեր կանոնաւոր և բարեկարգ միաբանութիւն։ Քաղաքին առաջնորդը՝ միանգամայն նոյն վանուց վանահայր ըլլալով՝ միշտ կը մնայ եղեր վանուց մէջ և Միաբանութեան գըլուխը, տաղաւարի կամ տօն օրեր քաղաք գալու և ժողովուրդը հոգեւորապէս մխիթարելու դոյզն բացառութեամբ. վանքը 24 միաբան վարդապետ ունի եղեր որք կարգաւ և պարբերաբար կ'ելնեն եղեր շրջակայից մերձակայ թեմական գիւղերն եւ գաւառներն՝ ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերն մատակարարելու և վանուց պտուղներն հաւաքելու համար։ Տակաւին մինչեւ 1828-30, վանուց մերձակայ և հեռաւոր թեմականներէն բազմաթիւ ուխտաւորներ կուգան եղեր, յերկրպագութիւն Ս. Տաճարին. —Օլթիէն, Նարմանէն, Սպերէն, Թորթումէն, Արտահանէն, Արտանուշէն, Արդուինէն, Շաւշէթէն, Ախլցխաէն և այլ ուստեք։ 1860էն ի վեր հոգաբարձու վարչութեամբ կը կառավարուի։ Մեր գեղերու շատ մը քահանայքնս այս վանքին մէջ ուսում առած են։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ.—Դեսպանք և այլ օտարազգի հիւրեր լեցուցած էին Երեսփ. Ժողովոյ ունկնդրաց յատուկ բեմերն. անցեալ երեքշաբթի և երեսփոխանք ամբողջովին ներկայ էին, լսելու արտաքին գործոց Նախարար Պ. Հանոդոյի բացատրութիւնները Մատակասքարի խնդրոյն վրայ։ Պ. Հանոտօ գրած էր իւր պատասխան, որոյ ընթերցումը տեւեց մէկ ու կէս ժամ, խորին լռութեան մէջ։ Ցիշեցուց թէ Հովայք (տիրող տարրն ի Մատակասքար) չեն յարգած 1885ի դաշնագիրը Ֆրանսական թեւարկութեան վրայ, մանաւանդ գործնականի մէջ չեն յարգած այն գրութիւն ըստ որում համեմատ օտար հիւպատոսք իրենց պաշտօնի արտօնագրերը պէտք է ստանան Ֆրանսայի գործակատարին միջոցաւ, և ո՛չ թէ ուղղակի Մատակասքարի կառավարութենէն։ Ֆրանսա միայն դրած էր կիր առնուլ Մատակասքարի մէջ ստացած իրաւունքներն. որովհետեւ այն կղզի Ֆրանսական լաւ գաղթավայր մը կրնայ ըլլալ։ Քանի որ Մատակասքար մերժողական պատասխան տուաւ ֆրանսական արտասովոր դեսպանին առաջարկութեան, զինուորական գործողութիւն անհրաժեշտ է, և կառավարութիւնը բաւ կը համարի 15,000 զօրք և 65 միլիոն ֆր., որոյ 40 միլիոնը պատերազմական և 25 միլիոնը ծովային նախարարութեանց համար։ Ի Մատակասքար գործելու համար Ֆրանսա ամեն ազատութիւն ունի դիւանագիտօրէն. զի 1890ին ի Պրուսէլ գումարուած դեսպանախորհուրդն իրաւունք տուած է Ֆրանսայի՝ զէնքերու մուտքն արգիլելու։ Անգլիա որոշակի ճանչցած է ֆրանսական թեւարկութիւնը նոյն կղզւոյ վրայ։ Ֆրանսա կրնայ իւր զօրաց մէկ մասն այնպիսի հեռի տեղ մը ղրկել. զի Եւրոպիոյ մէջ խնդիր չկայ, և Աղեքսանդր Գ.ի մահուամբ քաղաքական վիճակը չէ փոխուած։

Այս բացատրութիւնք ծափերով ընդունուեցան, և նախարարական առաջարկը ձեւապէս քննելու համար կազմեալ յանձնաժողովն իրեն նախագահ ընտրեց զՊ. Ռիպօ, արտաքին գործոց նախկին Նախարարն, և մանրամասնութեանց վրայ լսեց Պ. Հանոտոյի հաղորդած տեղեկութիւնքը։ Նախարարն հաստատեց թէ Ֆրանսայի դիտումն է միայն իւր թեւարկութիւնն հաստատել կղզւոյն վրայ։ Ֆրանսայէն թեւ պէտք եղած զօրքն անմիջապէս պիտի ղրկուի, բայց Մատակասքարի մայրաքաղաքին վրայ քալելու համար պիտի սպասուի գարնան։ Երբ հողը թաց է, հոն անկարելի է յառաջ խաղալ։ Ֆրանսացի գաղթականք կը քաշուին ծովեզրք, ֆրանսական թնդանօթաց պաշտպանութեան ներքեւ. զի կը կարծեն թէ Հովայք պիտի ջարդեն զիրենք։ Բայց Հովայք այնքան վայրենի չեն, և կը գանգատին թէ Ֆրանսա իրենց հետ կը վարուի այնպէս իբր թէ Աֆրիկէի վայրենի ժողովուրդներէն մէկն ըլլային իրենք։

ՌՈՒՍԻԱ.—Աղեքսանդր Գ.ի յուղարկաւորութիւնն ի Փեդերսպուրկ այսօր (Բշ.) տեղի կ'ունենայ, և Նիքոլա Բ. պիտի ամուսնանայ առաջիկայ երկուշաբթի, առանց հանդէսի։ Յուղարկաւորութեան առթիւ 45 հազար աղքատաց ճաշ պիտի տրուի։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾ Մ'ԱԼ.—Գերման լրտեսներն ի Փարիզ.— Ֆրանսայի պատերազմական նախարարութեան մէջ համոզում գոյացուցեր են թէ լրտեսութեան ընդարձակ կազմակերպութիւն մը կայ ի Փարիզ։ Անհետացած այլ և այլ պաշտօնաթուղթեր չեն գտնուած, բայց անոնց անհետացումն արդէն բանտարկուած Տրէյֆիւս հարիւրապետին չէր կրնար վերագրուիլ։ Պատերազմական Նախարարն համոզուեր է թէ Գերմանք Շէօնպէրկ և Քասէլ, որք բազմաթիւ անձանց հետ յարաբերութեանց մէջ էին, ձեռք անցուցած են այն թուղթեր։ Այն երկուքը ձերբակալուած են և անոնց քովէն ելած թուղթեր յոյժ կարեւոր են։ Մեղսակիցներ ունին որք փախած պէտք է ըլլան։

—Մինչ այս ապշեցուցիչ տեղեկութիւնք կը հրատարակուէին ի Փարիզ, անդին Ալզասի մէջ կը ծանուցուէր թէ տիկին Իսմէս Ֆրանսուհին որ իբրեւ լրտես քանի ամիսէ ի վեր բանտարկուած է, ի մօտոյ պիտի արձակուի՝ նոր վարչապետ Հօհէնլօէ իշխանին թոյլտուութեան շնորհիւ։

Պ. ՔԱԶԻՄԻՐ ՊԵՐԻԷ ընդունեց Երեսփ. Ժողովոյ չափաւոր-արմատական խմբակին դիւանն, որ ցաւ յայտնեց ծայրայեղ գըրչակներու կողմէ իրեն դէմ եղած հրատարակութեանց համար, որք վերագրուած են արմատական կուսակցութեան։ Նախագահը ներկայացողներուն համակրութեան համար շնորհակալութիւն յայտնելով, իւր հանրապետական համոզումները չեշտեց, և ըսաւ թէ յառաջդիմական ընթացք մ'է իւր խնդրածը. զի անշարժ մնալով չի բարւոքիր չքաւոր և աշխատաւոր դասուն վիճակն։ Ինք կուսակցական մարդ չէ և պիտի չըլլայ երբեք։ Նախագահութիւնը կրնայ և պէտք է ըլլայ բարոյական ոյժ մը, բայց պայմանաւ որ հանրապետականաց վստահութեամբ օժտեալ գտնուի հանապազ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Թագաւորին ու Թագուհւոյն արծաթեայ (25 ամեայ) ամուսնութեան հանդէսն անցեալ հինգշաբթի կատարեցաւ, և վեհապետաց և այլոց խընդակցութիւններն ստացան Կարոլ Թագաւոր և Ելիսաբէթ Թագուհին, որք մայր-եկեղեցւոյն մէջ կատարուած գոհաբանական պաշտօնին ներկայ էին։ Խուռն բազմութիւն մը համակրանօք ողջունեց զիրենք։ Ռումանիոյ մեծ քաղաքաց կողմէ ընծաներ բերուեցան։ Վիլհէլմ Կայսր եւս շքեղ ընծայ մը ղրկեր է։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ մէջ նոր զբաղում մ'եղաւ Տքդ. Վէքէրլէի վարչութեան համար, որ արդէն հոգ կ'ընէր տեսնելով թէ Թագաւոր-կայսրը դեռ չէ վաւերացուցած եկեղեցական-քաղաքական նոր օրէնքները։ Հանգուցեալ Լուի Քոշութի որդի Պ. Ֆերէնչ Քոշութ, բանախօսութիւններ ընելով Հունգարիոյ այլ և այլ կողմերն, իւր հօր գաղափարները կը ջատագովէ, որք հակառակ են Հունգարիոյ և Աւստրիոյ բաժիններուն մէջ քառորդ դարէ մ'ի վեր գոյութիւն ունեցող պայմանադրութեան յօդուածներուն։

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.—Ճապոնցիք իրենք եւս կը զարմանան իրենց յաջողութեան մեծութեան վրայ, և հիմակ անարգանօք կը խօսին Չինացիներուն վարչութեան վրայ։ Թալիէնուօնի ծովային և ցամաքային դիրքն առանց մեծ նեղութեան գրաւելէ ետքը, Ճապոնցիք տեսան որ եւրոպացի ճարտարագէտներու ձեռամբ հզօրապէս ամրացեալ բերդաքաղաք և զինուորական նաւահանգիստ մ'էր սա։ Այն ամրութիւնները նուաճել և Թորփիլի գիծերը կտրելով ներս մտնել շատ կը դժուարանար, եթէ պահապան զօրքն հասարակ պարտաճանաչութեամբ դէմ դնէր, առանց մեծ դիւցազնութեան։ Բայց Չինացիք հիմա Ճապոնցիները տեսնելնուն պէս կը փախչին, բաց դաշտի վրայ ըլլան թէ ամուր դիրքի մէջ։ Ի Թալիէնուօն Ճապոնցիք գտան լաւ վիճակի մէջ 80 թնդանօթ և շատ մթերք։ Չինու կառավարութիւնն այս ռազմնիւթերն իւր թշնամւոյն համար պատրաստած ըլլալ կը թուի։

ՀԱՐԴԻՆԱՌԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ, Ալեքսանդր իշխանին այրին. շաբաթ օր Սոֆիա եկաւ, և վարչապետին և այլ պաշտօնական անձանց կողմէ ընդունուեցաւ։ Երէկ, նոյն իշխանին մահուան տարեդարձին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեցաւ, Ֆերտինանտ իշխանին հրամանաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 18 Նոյեմ.— Երեսփոխանաց Ժողովն որոշեց նիստ չընել վաղը (այսօր), Աղեքսանդր Գ. Կայսեր յուղարկաւորութեան առթիւ։

—Մատակասքարի խնդրոյն քննիչ յանձնաժողովը 1ի դէմ 9 քուէով ընդունեց նախարարական առաջարկութեան սկզբունքն և 65 միլիոն ֆրանքի վարկը։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Պ. Քադլէն հարցապնդում մ'ըրաւ երկաթուղւոյ պաշտօնէից չափազանց աշխատութեան վրայօք։ Ցիշեցուց Աբիլլի կայարանին աղետալի դէպքն և այս մասին քննութիւն պահանջեց։ Հանրային շինութեանց նախարար Պ. Պարթու մերժեց քննութեան առաջարկն և ըսաւ թէ կ'աշխատուի ըստ կարի պակսեցնել արկածներու թիւը։ Աբիլլի արկածն հետեւանք էր կայարանապետին մէկ սխալին։ Նախարարը պահանջեց վստահութեան քուէ մը, զոր տուաւ ժողովը։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Սերպիոյ Թագաւորը և Ռումանիոյ գահաժառանգը Ձմեռնային Պալատն հիւրընկալուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն իւր ուրբաթ օրուան նստին մէջ հետեւեալ որոշումները տուած է.

Սրվազի առաջնորդ Գեր. Պետրոս եպիսկոպոս հրաժարական տուած էր պաշտօնէն։ Ժողովը գնահատելով Սըրբազանին բազմամեայ բարւոք ծառայութիւնը՝ անընդունելի գտաւ հրաժարականը և որոշեց խնդրել առաջուան պէս շարունակելու իւր հովուական պաշտօնը։

Կրօնական Ժողովին առաջարկութեան վրայ՝ Սղերդի վիճակին առաջնորդական տեղապահ կարգուեցաւ Տիվրիկեան Թէոդորոս վարդապետ։

Ժողովն ինչ ինչ տնօրէնութիւններ ըրաւ Կրօնական Ժողովին կողմէ վաւերացուած յառաջիկայ 1895 տարւոյ Օրացոյցին նկատմամբ։

Սամաթիոյ թաղական Խորհրդոյն կողմէ արտօնութիւն խնդրուած էր ի նպաստ թաղին աղջկանց Վարդուհեան վարժարանին վիճակահանութեան դնել աշակերտուհիներուն ձեռագործները։ Ժողովն Ուսումն. Խորհրդին յանձնեց քննել այս առաջարկութիւնը և յայտագրել իւր արդիւնքը՝ ըստ այնմ պէտք եղածը տնօրինելու համար։

Շաբաթ օրը Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գաբրիէլ Ծ. վարդապետ Ճէվահիրճեանի անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով, Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ Սրբազան, Երուսաղեմայ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Սիմէոն արքեպիսկոպոս Սեֆերեան և ուրիշ եկեղեցականք ու աշխարհականք, ինչպէս նաեւ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը փոխանորդարան երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուին։

Իզմիրէն կը հաղորդեն մեզ թէ տեղւոյն առաջնակարգ ու մեծահարուստ վաճառականներէն Ցակոբ էֆէնտի Եսայեան Հոկտեմբեր 31ին կնքեր է իր մահկանացուն ի հասակի 85 ամաց և յուղարկաւորութիւնը մեծահանդիսօրէն կատարուեր է յաջորդ օրը, հայ և օտարազգի խուռն բազմութեան մը ներկայութեամբ։

Հանգուցեալը առաջնորդարանի շատ մը ժողովներուն ու հոգաբարձութեանց անդամակցած էր, բարոյապէս և նիւթապէս սատարելով եկեղեցական ու կրթական ամեն գործերու։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ(*)

Ազգ. Հիւանդանոցի վազֆէն, յ'Արնաւուտքէօյ, Պիրինճի Ճատտէ, 35 թիւ, 346 կանգունով ծովեզերեայ տուն մը, որ կը պարունակէ 8 սենեակ, 1 ջրհոր և 1 ջրամբար, և անոր ներքեւը 33 և 37 թիւերով միւլք և կէտիկ (Շէրպէթխանէ) երկու կրպակներն, որք մահլիւլ մնացած են, այս անգամ 546 օսմ. ոսկւոյ յանգած ըլլալով, յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, նոյ. 9, ժամ 8—10 վերջնական նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ հոգաբարձութեանս գրասենեկին մէջ, հետեւապէս գնել փափաքողք % 5 յաւելում մը կրնան ընել, և նոյն օրէն և որոշեալ ժամէն յետոյ ո՛և է յաւելում անընդունելի պիտի համարուի։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ազգ. Հիւանդանոցի
ՍԱՐԳԻՍ Ց. ԹԱՇՃԵԱՆ

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Իւրաք երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պերլինի օսմանեան դեսպանատան խորհրդական Րիֆաթ պէյի և Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ նոյն դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Մուսթաֆա Րէֆիգ պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Բէչլէթայի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Նուրի պէյի և Ֆիումէի օսմանեան հիւպատոս Նիքօլաքի էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Բասէնի գայմագամ Իսմայիլ Հագգը էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Քուրաչիի (Հնդկաստան) օսմանեան հիւպատոս Հասան Ալի պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Թրիեստէի օսմանեան պատուակալ հիւպատոս Պ. Բալիսի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Վիեննայի օսմանեան դեսպանատան երրորդ քարտուղար Սամիհ պէյի։

Լիագամթի ոսկի շքադրամ՝ Պէրլինի Տէօյչ Պանք դրամատան տնօրէն և Անատոլուի ու Մանաստըրի օսմ. երկաթուղեաց ընկերութիւններու վարչական ժողովոյ նախագահ Պ. Սիէմէնսի։

Լիագամթի արծաթ շքադրամ՝ Պ. Սիէմէնսի Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Պ. Ժօզէֆ Հիւպէրի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿՈՒՅՄՈՒՆՔ.— Տանիմարքայի Քարլ իշխանը մայրաքաղաքս մեկնելուն առթիւ շաբաթ գիշեր շուէտական դեսպանին հետ պաշտօնական կերպով կայս. պալատ գնաց իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու և Վեհ. Սուլթանին կողմէ ընդունուելու պատիւն ունեցաւ։ Ընդունելութեան այս բարձր արարողութեան ներկայ գտնուեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, արքունեաց Վսեմ. Հրամանատարն և արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը։

* * *

Շաբաթ օրը, սպանիական նորընտիր դեսպան տը Բօթէտա Ֆօրթարի մարքիզն իր յանձնարարագրերը մատուցանելու համար իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ կայս. պալատ գնաց և պաշտօնական կերպով Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։

* * *

Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովը 111,080 ղրշ. բաշխած է Թաղապետութեան Գ. շրջանակին մէջ գտնուող կարօտելոց, որք երկրաշարժէն վնասուած էին։ Բաշխուած նպաստներու ընդհանուր գումարը հասած է 4,008,463 ղրուշի։

ՊԻԼԱՆԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Այսաւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ Պաշտօնական Յայտարարութիւնը.

«Հալէպի կուսակալութիւնը ծանուցած է թէ անցեալ Հոկտեմբեր 24ին Պիլան գաւառակի շուկային մէջ գիշերուան ժամ մէկուկէսին հրդեհ ծագելով այրած է շուկային մեծ մասը, տեղւոյն Միւֆթիին տունն և Թէքքէ մը։ Հրդեհէն մէկ քանի օր յետոյ նոյն շուկայէն ձեռք անցուած մասամբ թուրքերէն եւ մասամբ հայերէն գրութենէ մը, որ կարգ մը անարգ ու չարամիտ խօսքեր և սպառնալիքներ կը պարունակէր, հասկցուած է թէ այդ հրդեհը

(*)Ուրբաթ օրուան թուով սխալմամբ հրատարակուած ծանուցումը վերջացած աճուրդի մը կը վերաբերէր։ Ծ. Խ.

հայերը ձգած են և թէ պաշտօնեայներ ղրկուած են հօն հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար։

«Արդ, նկատելով որ այս օրերս հրձիգութեան նման ոճիրներ յաճախ կը պատահին և նկատելով որ կայսերական կառավարութեան նուիրական մէկ պարտականութիւնն է պահպանել պատուաւոր անձանց կեանքը, ինչքն ու պատիւը, ուստի կայս. Իրատէ մը հրամայած է ղրկել նոյն տեղը դատական պաշտօնէից յանձնախումբ մը ու ճարտար հարցաքննիչ դատաւոր մը որպէս զի, ինչպէս կըլլայ ուրիշ ոճրագործներու նկատմամբ, այդ տեսակ գործերու հեղինակներուն նկատմամբ ալ օրինական քննութիւնք կատարուելով օրինական տրամադրութեանց ենթարկուին։ Կայս. սոյն Իրատէին համաձայն հարկ եղածը գրուած է նոյն կուսակալութեան։»

* * *

Մուսաւ այս առթիւ հետեւեալը կը գրէ.

Կայս. կառավարութիւնը ի վաղուց անտի նկատողութեան առնլով Անատոլուի մէկ քանի քաղաքներու և գիւղաքաղաքներու մէջ ժամանակէ մը ի վեր պատահած հրդեհները, քննութիւններ կատարել կուտար հաստատելու համար թէ այդ կարգի հրդեհներ թշնամութեան արդի՞ւնք են թէ ոչ։

Առնուած տեղեկութեանց համաձայն, հասկցուած թէ հայ խռովարարներ հրձիգութեան համար ինչ ինչ նիւթեր ձեռք անցուցած ու հնարած են և թէ կայս. երկիրներու այլ և այլ տեղերուն մէջ ժամանակէ մը ի վեր պատահած մեծ հրդեհներ անոնց կողմէ ձգուած են։

Հայ ազգը բազում դարերէ ի վեր վայելած է օսմ. կայս. կառավարութեան բարիքներն ու շնորհները և բոլոր հպատակաց նման պահած է իր ազգային ու կրօնական ազատութիւնը և անտարակոյս պիտի գնահատէ այդ շնորհաց ու բարիքներու արժէքը, որով յայտնի կերեւի թէ այդ կարգի ոճիրներու հեղինակներն են նոյն ազգին պատկանող խառնակիչ տարրը, որոց միտքերը խեղաթիւրուած ու թունաւորուած են թշնամական դասերով և զորս փոքր խմբակ մը կոչել արժանի է։ Այդ կարգի վնասակար անձինք և ոչ մէկ կերպով կրնան խուսափիլ կայս. կառավարութեան աչալրջութենէն։ Ինչպէս կերեւի Պաշտօնական Յայտարարութենէն, յայտնի է թէ կատարուած քննութիւններով վերջերս ոճրին հեղինակները ի մօտոյ ամբողջովին ձերբակալուելով պիտի ենթարկուին օրինաց տրամադրութեան, որով թէ՛ կայս. արդարութիւնը երեւան պիտի ելնէ և թէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, այդ կարգի ցաւալի արարքներ հիմնովին պիտի ջնջուին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Տիարպէքիրի կուսակալ Սըրրի փաշա, որ մայրաքաղաքս եկած է, շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և այլ պաշտօնատարներու։

—Իտալական ու ամերիկեան դեսպանք նոյն օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱՅԻ Քալի իշխանն ուրբաթ օրը կայս. ախոռներու տնօրէն Իզզէթ փաշայի առաջնորդութեամբ այցելեց կայս. ախոռները։ Յետոյ ընկերակցութեամբ կայս. Թիֆենգճի Աճէտ Ալի փաշայի, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին ապարանքները երթալով այցելութիւն տուաւ։

Քալի իշխանը Նշան Թաշիէն Բերա գնաց և բոլոր դեսպանատուններէն անցնելով այցետոմս ձգեց։

Շաբաթ օրը Տօփխանէի հրամանատարը նաւուն մէջ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան շուէտական դեսպան Պ. Սթէնզոքըր և կինն ու ուրիշ հրաւիրեալներ։

Քալի իշխանն երէկ իրիկուն ժամ 12 ին Տօփխանէ քալէնթէովը Պիրէոն ուղեւորեցաւ։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.—Ներքին գործոց Նախարարութիւնը շրջաբերականաւ մը ծանուցած է ամէն կողմ թէ ինչպէս Նահանգաց նոյնպէս գաւառաց կեդրոններուն մէջ ալ պատուաստի ճարտար պաշտօնեայներ պիտի գտնուին, որք չորս հարիւրական ղրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանան և գաւառակները երթալու համար ճամբու ծախք պիտի առնուն իւրաքանչիւր ժամու հինգ ղրուշի հաշուով։ Ամեն կողմ մինչեւ վեցամսու տղաքները առանց պատուաստի պիտի կրնան մնալ, իսկ [illegible] վեր եղողներուն համար պատուաստը պարտաւորիչ պիտի ըլլայ և հինգ տարին մէկ անգամ պիտի կրկնուի։ Տղաքներէ դատ, գաւառաց և գիւղերու մէջ գտնուող բոլոր ժողովուրդն այր թէ կին պատուաստուած պէտք է ըլլայ և չուզողները անմիջապէս պիտի պատուաստուին։ Նոյնպէս պիտի տեղեկագրուի թէ չպատուաստուած որչափ անձեր կան։

ԹՈՒԼԹՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.— Պրուսայի քաղաքին մէջ Նոյմ. 3էն 4, առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ, Նոյմ. 4էն 5, դէպք ու մահ չէ պատահած։

—Իզմիտի մէջ Նոյմ. 3էն 4, երկու դէպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ, Նոյմ. 4էն 5, առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

—Ատաբազարի ու շրջակայից մէջ 10ն օրէ ի վեր հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Տիարպէքիրի մէջ Նոյմ. 3էն 4, հինգ դէպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։ Նոյմ. 4էն 5, ինը դէպք, որոց մին մահացաւ և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅԻՆ վերաշինութեան համար կատարուող նուազուրդին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Մանզումէ իր շաբաթ աւուր թիւով.

Հինգշաբթի օրը մեծ բազմութիւն կար քաղաքապետական պաշտօնատան մէջ, Մեծ Շուկային վերաշինութեան նուազուրդին համար։ Մրցակիցներու շատերէն խնդրուեցաւ նախ և առաջ երթալ երաշխաւորութիւն բերել,—ինչ որ արդար պահանջում մըն էր,—որպէս զի Քաղաքապետութիւնը գիտնայ թէ որո՞ց հետ կը բանակցի։

Քաղաքապետական ժողովը լուրջ նկատողութեան առաւ ճարտարապետ Պ. Վալուրիի յատակագծերը, ի մասին երկաթեայ տանիքներու շինութեան։ Այլեւայլ ճարտարագէտներու դիտողութիւններն ալ լսուեցան։

Նուազուրդին վերջնապէս ներկայացան՝ Վսեմ. Աբրօ էֆ. Ունճեան, Յակոբ էֆ. Էսաեան և եղբարք, Պ. Սօվաժօ, Պ. Պ. Բ. և Ժ. Միւլլէր, Թումիկ էֆ. Կեսարեան, Յակոբ էֆ. Մագասար, Մինաս էֆ. Պալեան՝ ներկայացուցիչ Էզօի (Պէլճիա) երկաթի գործարաններուն, Միհրան էֆ. Գալֆայեան՝ ի դիմաց եւրոպական զանազան գործարաններու, Պ. Տիամատի, Պ. Լաչեզ և ուրիշներ։

Գործնական արդիւնք մը ձեռք բերուած չըլլալով, նիստը շաբաթ օրուան յետաձգուեցաւ։

Պաշտօնական յայտարարութեամբ մը ծանուցուած է թէ երկաթեայ տանիքներուն մէկ քառակուսի մեթրին համար մինչեւ հիմայ առաջարկուած նուազագոյն գինը ոսկեդրամ 385 ղրշ. էր։ Առ այժմ նուազուրդը մնացած է ճարտարագէտ Պ. Սօվաժօյի վրայ որ քաղաքապետ Րըզվան փաշայի հրամանով 20,000 ոսկւոյ երաշխաւորութեան գումար մը յանձնած է Օսմ. Պանքային։

Վերջին պահուն Եւրոպայի գործարաններէն հասած հեռագիրներ կարծել կուտան այս տեղի իրենց ներկայացուցիչները՝ մինչեւ 325 ղրշ.ի յանձնառու ըլլալ։ Պոլսոյ Գ. Ն. Մանուկեան տունն ալ եւրոպական գործարանի մը կողմէ պաշտօն ստանձնած է մասնակցիլ նուազուրդին, եթէ պայմանները նպաստաւոր երեւին։

Ըստ վերջին տեղեկութեանց, նուազուրդը պիտի շարունակուի այսօր։ Կը կարծուի թէ շինութեան ծախքը 80,000 ոսկին քիչ մը պիտի անցնի։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնն արտօնուած է յանձնել մը ընել իր [illegible] վրայ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ գաւառաց մաքսատուններուն մէջ պաշտօնէից թիւն աւելցնելու համար, որպէսզի գործառնութիւնք աւելի կանոնաւոր կերպով կատարուին։ Մաքսային պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է հարկ եղած պաշտօնէից ընտրութիւնը կատարելու համար։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց ժողովն որոշած է որ շինուած երկաթուղւոյ գիծ մը մէկ մասն աւարտելուն, անոր բացումն այն ատեն տեղի ունենայ, երբ ամբողջ գծին ընդունելութիւնը կատարուելով յանձնաժողովին կողմէ տրուած տեղեկագրոյն վրայ հանրօգուտ շինութեանց ժողովն յետ քննութեան հաստատէ թէ շինուած մասը պէտք եղածին պէս հաստատուն շինուած է և այս որոշում նախարարութեան կողմէ հաղորդուի ընկերութեան։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Պալթաճեան էֆէնտիի [illegible] է և ծանր վիճակի մէջ կը գտնուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան մէջ ամբարուած ի վաճառ պիտի հանուին խել մը ադամանդներ, որք մաքսէն փախցուելու պահուն գրաւուած են։ Այդ ադամանդներ երկու հազար ոսկի արժէք ունին։ Վաճառուելէն յետոյ, անոր 750 ոսկին պիտի տրուի մաքսատան [illegible] սրահին տնօրէնին օգնական Իհսան պէյին, որ գտած էր զայնս, հարիւրէն քանիը մաքսատան տնօրէնին և տասն ալ առաջին քարտուղարին և այլ պաշտօնէից։

Ուրբաթ օրը նոյն մաքսատան մէջ ուղեւորի մը աղտոտ ճերմակեղէններուն մէջէն երկու հարիւր ոսկւոյ գոհարեղէններ գտնուած են, որք ի մօտոյ պիտի վաճառուին։ Այդ գոհարեղէնները գտած է ուղեւորաց սրահին պաշտօնեայներէն Մահմուտ էֆէնտի։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ երեք բժիշկներ, որք Խարբերդ կը գտնուին, անմիջապէս Տիարպէքիր պիտի երթան, ուր, ինչպէս յայտնի է, քոլերա երեւան ելած է։ Նոյնպէս Արաբկիր գտնուող քաղաքային բժիշկ մը։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և Թղթատարական վերատեսչութիւնը հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ որ յանձնարարեալ նամակներու կցուած ծանուցագրերն, որք նամակին հետ կը ղրկուին յետոյ վերադարձուելու համար, փութով վերադարձուին այն կայաններն ուրկէ ղրկուած են։

ԷՐԲԵՅԼ գաւառակին Միւֆթի կարգուած է Պայազիտի մզկիթին պաշտօնեայներէն Հասան էֆէնտի։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ խորհրդակցութիւնք կը կատարուին այն յատակագծերուն վրայ, որք պատրաստուած են Սելանիկէն մինչեւ Օրֆանոսի ծովախորշը երկաթուղւոյ գիծ մը շինելու համար։

ՍՐՎԱՉԻ Հաֆիզ գաւառակին գայմագամ Նէտիմ էֆէնտի, որ ինչ ինչ խնդիրներու համար դատաստանի ենթարկուած էր, Պետական Խորհրդոյ առջեւ դատուած և անպարտութեան ու պաշտօնին մէջ վերահաստատուելու որոշում ստացած է։

Պ. ՎՈՒԼՖԻՆԿ. երրորդ տնօրէն Օսմ. Պանքային, շաբաթ օրը Եւրոպայէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Եէտիգուլէի երկաթուղւոյ կայարանին մօտ շաբաթ գիշեր ոճիր մը գործուեցաւ։ Սթէֆօ անուն փողեփ(?) չարագործ մը դաշոյնով վիրաւորեց Միչօ անուն մարդ մը, որ անմիջապէս մեռաւ։ Սթէֆօ քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ։

—Նոյն գիշերը Եէնի Գաբուի մօտ Շէվգը անուն մարդ մը կռուի բռնուեցաւ խանութճի Բանաիի հետ և դաշոյնով փորէն վիրաւորեց զայն։ Բանաի անմիջապէս մեռաւ։ Շէվգը քիչ յետոյ ձերբակալուելով իր ոճիրը խոստովանեցաւ յարելով թէ պատիւը պաշտպանելու համար գործած էր։

—Շիրքէթի շոգենաւ մը շաբաթ առաւօտ Արնավուտքէօյի հոսանքէն անցնելու պահուն հայ կին մը ծովը ինկաւ, սակայն անմիջապէս ազատուեցաւ։

—Երէկ, նաւահանգստին մէջ խարսխած աւստրիական շոգենաւին մը մէջ աշխատող Եանի անուն գործաւոր մը շոգենաւին վարի յարկն իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Բժշկական Ժողովոյ ուրբաթ գիշերուան նիստին մէջ կարդացուեցաւ Տօքթ. Նիքոլի մէկ նամակը որով կը յայտնէր թէ այդ նիստին մէջ պիտի լսուէին երկու բժիշկներու տեղեկագրերն՝ ի մասին կեղծմաշկի երկու դէպքերու դարմանման Տօքթ. Ռուի շիճուկին միջոցաւ. Երրորդ ուսումնասիրութիւն մըն ալ ինք պիտի ներկայացունէր, եթէ պարտաւորուած չըլլար կայս. հրամանով Բարիզ ուղեւորիլ Տօքթ. Ռուի հետ խորհրդակցելու համար շիճաբուժական հիւանդանոցի մը հաստատման իղանակին վրայ ի Կ. Պոլիս։ Տօքթ. Նիքօլ կը յարէ թէ այդ երեք դէպքերուն մէջ ալ ինք ստուգած էր կեղծմաշկի մքքրոպին գոյութիւնը և թէ նորահնար դեղը հիւանդներուն տրուելով առաջքը առնուած է ստոյգ մահուան մը որ այդ հիւանդութեան հետեւանքը պիտի ըլլար։

Վերոյիշեալ երկու տեղեկագրերու ընթերցումէն ետք, շարունակուեցաւ նախորդ նիստերուն մէջ բացուած վիճաբանութիւնն ընդ մէջ Տօքթ. Լօզօթէթիսի և Տօքթ. Սեզբոսեանի և իրենց համախոհներուն որոց առաջինը կատարեալ հաւատք ունի նոր շիճադեղին վրայ, և չի պահանջեր որ մքքրոպագննական եղանակաւ իրեն ցոյց տրուի մքքրոպին գոյութիւնը, իսկ երկրորդը կը շարունակէ պնդել թէ Պոլսոյ մէջ իբր կեղծմաշկ հռչակուած դէպքերուն ստուգութեանը հաւատալու համար, պէտք է որ նոյն իսկ մքքրոպը գտնուի։

Կերեւայ թէ այս վէճը իր լուծումը պիտի գտնէ Տօքթ. Նիքօլի վերադարձէն ետք։

Բաւական տաք վիճաբանութիւն մը եղաւ նաեւ տօքթ. Լօզօթէթիսի կողմէ եղած դիտողութեան մը վրայ, որ կը գանգատէր թէ նախորդ նիստին մէջ եղբօրը անպատուութիւն եղած է իրենց բաժնէրուն հաւատք չընծայուելով, ինչպէս արձանագրուած է ատենագրութեան մէջ։ Այս միջադէպը փակուեցաւ նախագահին յայտարարութեամբը, թէ նախորդ նիստի ատենագրութիւնը այնպիսի կերպով մը պիտի սրբագրուի որ երկու կողմն ալ գոհ մնայ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Վերջացող շաբթուան մէջ 1000 քիլէ կարծր ցորեն հասնելով՝ գնորդ գտան Ռումելիի և Էտիրնէի տեսակներուն օխան 26 փարայի։ 8000 քիլէ կակուղ ցորեն հասնելով, պատրաստ գտնուածին հետ մէկտեղ վաճառուեցան 18,000 քիլէ, 13-14 ղրշ.ի։ Կիրքա և Ազիմա ցորեն ո՛չ հասաւ ոչ վաճառուեցաւ։ Նոյնպէս նաեւ եգիպտացորենը, հաճարն ու վարսակը, որոց գիներն են՝ 21, 16 և 17½—18 փարա օխան։ 5000 քիլէ գարի վաճառուեցաւ քիլէն 7 էն 7¼ ղրշ.ի։ Գալով ալիւրին, 200 պարկ Օտեսայի և 5000 Իսպրայիլի, որոնք հասան շաբթուան մէջ, գնորդ գտան սովորական գիներով։ Ընթացիկ գործեր թեփի վրայ, որուն օխան կարժէ 12 փարա։

Ասկից զատ 800 պարկ սուսամ վաճառուեցաւ, որուն 300 պարկը Եւրոպայի համար օխան 66 փարայէն և 500 պարկ այստեղի համար՝ 72 փարայէն։ 500 պարկ կտաւատ վաճառուեցաւ 46 փարայէն եւ 400 պարկ կորեկ 60 փարայէն։

Արտածելի գլխաւոր նիւթերէն 500 պարկ Թիֆթիկ գնորդ գտան օխան 16էն 16¼ փարայի։ Նմանապէս վաճառուեցան 4 սնտուկ աֆիոն, Պէյ-Բազար, օխան 130 ղրշ.էն և 67 պարկ գազի խէժ, որուն 16ը էնկիւրիւ, ճերմակ տեսակ, 22½էն, 42ը էնկիւրիւ, Գոյսէրի, նախիւէլ եւ դեղին, 19-20էն, 8 պարկը էնկիւրիւ, Նիկտէ, դեղին, 17½-18էն և 1 պարկը էնկիւրիւ, ռըֆիւ, 6½ ղրուշէն օխան։

Նոյնպէս վաճառուեցան 152 պարկ դեղին ճէհրի, որուն 74ը Նիկտէ, էնկիւրիւ, օխան 2⅝էն 2¾ ղրշ. 53 սնտուկ, հին հունձքէն, 2¼-2½ի և 25 պարկ Չորում, հին հունձք, 1⅞ ղրշ.էն օխան։

Ոգելից ըմպելիներէն 16 տակառ Վիէննայի ալքօլ, լաւագոյն տեսակէ և 62 տակառ ռուսական զանազան տեսակներէ հասնելով շաբթուան մէջ, վաճառուեցան 40½ և 40-43 օխան մէկ օսմ. ոսկիի։

Գալով գաղթաբերքերուն, 850 պարկ խահուէ հասնելով շաբթուան մէջ՝ գնորդ գտան 100 օխան 11էն 13½ օսմ. ոսկիի։ 4000 պարկ երկու տեսակէ շաքար հասաւ և վաճառուեցաւ պարկը 95-102 և 82 ղրշ.ի։ 200 պարկ Ռանկունի բրինձ հասնելով, 700 պարկ վաճառուեցաւ 102 ղրշ.ի։ Ֆաւանիէ և Աբօլօն մոմ չի հասաւ. պատրաստ գտնուածէն 1000 սնտուկ վաճառուեցաւ, առաջինին սնտուկը 58½ և երկրորդինը 55 ղրշ.ի։ Ընթացիկ գործեր ռուսական բէթրոլի վրայ, որուն գինը բարձր է այս պահուս, սնտուկը 22 ղրշ. ոսկեդրամ։

ՏՕՔ. Մ. ԷԼԻՍԷ

որ փորձառու բժիշկ մ՚է, այժմ կը բնակի Իսկիւտար Պաղլար-պաշի թիւ 24։ Կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, ի մասնաւորի ներքին հիւանդութիւններ, կանանց հիւանդութիւն և ջղային խանգարումներ։ Աղքատները ձրի կը խնամէ ուրբաթ օրերը։ 176 1—36

ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ
ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ
ԳՐԵԱՑ
ՅԱԿՈԲ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Սրբագրեալ եւ Յաւելեալ

Առղի գիտութեանը ոչչակեալ մեծ մը չէ կարող չըքաղից հոգեւոր խնդիրներով։ Գիտութեան սոյց ճշմարտութեանց աշակերտելուն՝ խնդրեն նման հիմնուն կրօնից։ Հոգեւոր ճշմարտութիւնները գիտութեան աշակերտեալ մեաց յարմարցնել իբրեւ «ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ», ժամանակիս կարօտութիւնն էր։

Նշանաւոր անձինք վկայած են թէ յիշեալ մատեանն յուացուցած է այդ պէտքը։

Ուսադրութեամբ կարդալ պէտք է։

Հեղինակը՝ սոյն հատոր նուիրած է յիշատակին իւր վաղամեռիկ դստեր Օր. Պայծառի, որոյ կենդանագիրն եւ համառօտ կենսագրութիւնը զետեղուած են գրքին սկիզբը։

Գործը կը բաղկանայ 400 էջերէ, ընտիր թղթով, մաքուր տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ կազմով։

ԳԻՆ 12 ՂՐՇ.

Կեդրոնատեղին է Ց. Մատթէոսեանի թղթավաճառանոցն, թիւ 27, Ֆինճանճըլար, Կ. Պոլիս. կը գտնուի նաեւ բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՑՈՒՆԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ, 26, ԲԻՒՋԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ

Այս ցուցադրութեան մէջ կը վաճառուին յունական նիւթեր, տարազագործական ու ճարտարագործական։

Գծաւոր նուրբ քօղ, զանազան գոյներով։

Բամպակ և մետաքս միահարթ գծաւոր, յոյժ մետաքսաւոր։

Խլամիտ (էլամիտ) կանանց համար, նուրբ մետաքսէ, զանազան մեծութեամբ։

Մետաքսէ թաշկինակներ՝ բանուած եւ միահարթ, կանանց և արանց։

Մեծ ընտիր [illegible] մետաքսէ և բամբակէ կերպասներու. յանձնարարութիւնք կընդունուին. արագ գործադրութիւն։

[illegible] երիկ մարդու եւ կնոջ. եւրոպական կերպասէն աւելի տոկուն, գոյնը երաշխաւորեալ։

[illegible] մորթէ, կանանց և արանց։

[illegible], շատ տեսակներ։

[illegible], տնական գործածութեան համար, մորթի եւ ճերմակեղէնի փսասակար նիւթերու խանութրդներէ զերծ։

Ձէթ, առանց հոտի, շատ լաւ, 130 և 40 օխանոց և աւելի վար տակառներով։

[illegible], անօթներումէջ։

Ի մօտոյ պիտի հասնին նմուշներ և ուրիշ նիւթեր։

[illegible]

3 ԳԻՆԵՐՆ ՑՈՅԺ ՉԱՓԱՒՈՐ 33—58

HTE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՄԱՆՉԸՍԹՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,540,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քաղաքէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, թիւ 4

Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիատի խան

ՀԷՄՍԼԱՆԻ'Ի
ՀԷՄՍԼԱՆԻ'Ի
ՀԷՄՍԼԱՆԻ'Ի

1894ի օրինակներ, Տրնլօք օդահան քաուչուներով ու անմէջ քաուչուներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Քիւչիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել և բաղդատել։ 54

ՄՕՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մորեօբէա շոգենաւը, Թօմս նաւապետ, ամսոյս դէպի 10ին Լիվրբուլէն աստ կըսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

CUNARD ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սամարիա շոգենաւը, նաւապետ Ռիչարտ, Լիվրբուլէն հոս կը հասնի ընդհ. վաճառքով, դէպ ի դեկտեմբեր 3։

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Իտալօ շոգենաւը, նաւապետ Ուայլըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 12ին և 26ին (Ն. Տ) հոս կ'սպասուի։

ԵԳՈՒՍ ՄՈՒՍԻԿ ԶՒ Ն ԾՇԱՆԿ
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 188?

Պարոնայք Սէգէ և Պօսէն,

Յարժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սէգէի [illegible], միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց [illegible] և [illegible] հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանճոյ և յաջող պատրաստութիւնք միշտ նախամեծար համարուելու [illegible] ձկան իւղէն և կըլյանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ԿԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Նոյմ. 7/19 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,133,372	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	— —	65 20
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	45 20
» 30,382,811	100		1	» » C		— —	31 —
» 43,968,396	100		1	» » D		28 19	28 17
Ֆր. 798,000,000	400		—	Ռումելիի Երկաթուղի	1870	129 —	128 50
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	98 —
Ֆր. 135,681,180	500		4	Բրիօրիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,988	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1886	— —	— —
	Անուանական	[illegible]					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 —	9 16
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	— —	3 39
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	5 10
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	39 —	38 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի Երկաթուղիք (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Անատոլուի Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.	1889	470 —	472 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	— —	8 05
Ֆր. 709,506	500	500	5	Թրամուէյ (Պարտաթուղթ	1882	520 —	530
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	— —	20 37
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	— —	1 77
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	— —	7 95
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքօս	1882	— —	407 —

ՄԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ՏԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	2	75
1 ամսուան համար	6	—
1 օրուան համար	1	25
Ռըբայ	—	43
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	50
ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	110	½
Փարիզ » Ֆր.	22	77½
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	27½
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՄԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	20
20 Ֆրանքնոց	87	33
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Ռուպլ Թղթադրամ	8	23
Մէճիտիէ	108	07
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 17 Նոյմ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիք. Ֆր.	——	—
» » C » »	——	—
D (Բացուած »	25	85
D (Գոցուած »	25	87
Ռումելիի Երկաթուղի »	128	25
Բրիօրիթէ »	476	87
Մաքսային Պարտաթուղթք »	508	12
Օսմանիյէ »	448	12
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	474	37
Պանք Օթոման (անուանիկ.) »	671	25
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	52
» » 3½% »	107	70
» Իտալական »	84	52
Քրէտի Լիոնէ »	775	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	920	—
Քոնդուար տ'էսքոմպ »	540	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2978	—
Եգիպտական Միացեալ »	518	12
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	130
ՎԻԵՆՆԱ 17 Նոյմ.		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	72	40
Օսմ. Ռէժի »	232	50
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	125	15
« Փարիզի » »	49	70

ԼՈՆՏՈՆ 17 Նոյմ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	50
» » B »	45	50
» » C »	28	75
D (Բացուած »	25	87
D (Գոցուած »	25	75
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխաւորեալ.	97	27
» » 1894 3½% (Եգպ. Հրկ.ով	102	
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	16	31
Այտընի Երկաթուղի »	12	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	—
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	102	87
Ռանթ Հելլենական 5% »	31	75
» » 4% »	24	—
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	86	50
» » Նոր 6% »	101	—
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	300
ՊԵՐԼԻՆ 17 Նոյմ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	80
Ռումելիի Երկաթուղի »	113	10
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	93	30
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	345
» Փարիզի » 2 ամիս	80	90
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	60	50

ՓԱՐԻԶ, ՓՈՔՐ ՍԱԿԱՐԱՆ 17 Նոյմ.		
Օսմանեան Քոնսոլիտէ D. Սէրի	25	85
» Երկաթուղի	——	—
» Ռէժի	——	—
Մաքսային Պարտաթուղթք	——	—
Բրիօրիթէ	——	—
Պանք Օթոման	671	57
Եգիպտական Միացեալ	——	—
Ֆրանսական Ռանդ 3%	102	55

ՇԻՔԱԿՕ 1893

Ամենէն բարձր վարձատրութիւնը.

Մրցակից չունի մորթի խնամքներու մասին. ընդդէմ կարմրափշտիկներու, ճաթռտուքներու և մորթի խորտուբորտներու։

ԼԱՆՈԼԻՆ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴ ԼԱՆՈԼԻՆ
ՔՐԷՄ
ԼԱՆՈԼԻՆ

Լանոլինի գործարանէն արտօնագրուած
Մառթինիքէնֆէլտէ
Խոռոխակներով կը ծախուի ամէն դեղարաններու մէջ եւ դեղավաճառներու քով։

Այն ատեն ճշմարիտ՝ երբ կը կրէ գործարանի սոյն վաճառանիշը։

Ընդհ. Մթերանոց ի Կ. Պոլիս
Պ. Ա. ՖՐԷՕՀԼԻՉԻ սենեակը
Վիթալի խան, 4, Ղալաթիա 1012

Խաչինեի Խասսայի Շահանէյէ կէլմէլէրի իյան օլունուր։
3 Թըշըրնը սանի 310 3—3

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Քէպիր տիւյմէ ատէտ 100,000 նումերօլը, 500,000 նումերօսըզ պէհէր ղըրօսսը 9 ղրշ. թօփ ալամէթլի քէպիր տիւյմէ ատէտ 150,000, պէհէր ղըրօսսը 72 ղրշ. այ եըլտըզլը սագիր տիւյմէ ատէտ 50,000 պէհէր ղըրօսսը 2½ ղրշ. թէնէքէ բուլ ատէտ 500,000 պէհէր 1000 ատէտի 7½ ղրշ. քէպիր սիյահ գօպչա 30,000 պէհէր 1000 չիֆթի 10 ղրշ., նիզամիէ էյպիսէ անպարը իչուն միւպայեա օլուն ագ իպլիք մէվքի միւնագասայա գօնուլմուշ օլան պալատէ մուհարրէր 5 գալէմ տիւյմէ ֆիյաթը մուրապպամլարը իլէ թալիպի եօգտէսինտէ օլուպ Թըշըրնը սանիի րումինին 10ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասայը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ 12ինճի կիւնիւ 100տէ 5 թէմինաթլարիյլէ թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իյան օլունուր։

Նօ. 47 1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խաչինեի Խասսայի Շահանէճէ ալընաճագ 6 նէվ լայընը միւնագասայընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպիհ կիւնլէրի

ՓՇՕՐ ՊՐԱՕՒ

Միւնիխ, Պավիէռ

Հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի

Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշորի գարեջրատան

Առեւտրական Խորհրդական

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զօրարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820 ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854 ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եորք այլն։

Միտալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հակէնօվի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի միտալ), Ամսթէրտամի (1883, ոսկի միտալ), Պրուսէլի (1888, ոսկի միտալ և պատուոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքադրամ պատուոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատուններէ.

Կապրինուս, զոր կը բանեցունէ Տիմիգրի Ֆրիանտոյամիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Քոնքորտիային դէմը։

Տէմէզրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է

« Փշոր Պրաու »
Վիլհէլմ Բալուքա
Պազար Ալման

Բերա Մեծ-Փողոց, 1388 25 36—78

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4.000.000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար 55.000.000 Ֆրք.
1893ի հասոյթը 20.500.000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճրծ. է մօտ 70.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Գոլոս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փոխ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Գործակալներ Ս. Ժ. ՍԻՒՔԷՐԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ 1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ֆէս Ֆապրիգայի հիւմայունունտա միւթերաքիմ օլուպ մէքրի միւզայէտէսէ գօնուլան 4 գալէմ գըրընտը վէ սայիրէտէն նէֆէր չուգասը գըրընտըրընըն պէհեր գըհէյի ճէտւոի 33 փարա վէ Թէֆրիք չըգընտըրըն պէհէր գըհէյի աթիքի 10 փարա վէ պօյալը չուգա պօրասըրըն պէհեր գըհէ աթիքի 19 փարա վէ ֆէս պօյասըրըն պէհեր գըյէի աթիքի 19 փարա քիւսուր սանթիմլէր իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինը սանիի րուճիւնին 7ինճի բազար իրթէսի կիւնինէ գատար միւզայէտէսի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլեճեկինտէն զամմընա վէ իրթէսի կիւնիւ տախի 100տէ 5 զամմընա Թալիպ օլանլարըն մազամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 45 3—3

Նապլուս մէվազըինտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ իչուն 310 սէնէսի Թըշրինը սանի իպթիտասընտան իթիպարէն 1 սէնէլիք օյմագ իւզըէ մահալլինճէ միւնագասայա վազ օլունան 22 գալէմ էրզաք վէ սայիրէնին պուրաճա իթասընա Թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 46 3—3

VICHY
Միակ ճշմարիտ բաստըլները
ՎԻՇԻԻ
ԵՆ
PASTILLES VICHY-ETAT
Որ մետաղեայ կնքուած տուփերով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ
Առաջնակարգ դեղարաններու մէջ կը վաճառուին
Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8.000.000
Պահեստիքի գումար	»	8.100.000
Տարեկան հասոյթ	»	19.532.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք
894 Ընդհ. Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո
ԳԱՌՆԻԿ ԱԾՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Գոլոս, Պահչէ-Գաբու Անմնիատիս խան. 12, 13, 14

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԸՆԿ
Մարսիլիայի և Պաթումի միջև
կանոնաւորապէս Բանող

Սերգէոս շոգենաւը Պաթում պիտի ուղևորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն Նոյ. 27ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Մէնկրէլէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղևորի Նոյ. 20ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաց ուղևորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղևորութեան
Նաւուղիներ, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

Երեք աստղով շիշը 30 ղրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 ղրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 ղրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մաստիկա և գինւոյ օղի շիշը 12 ղրուշ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ Թ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

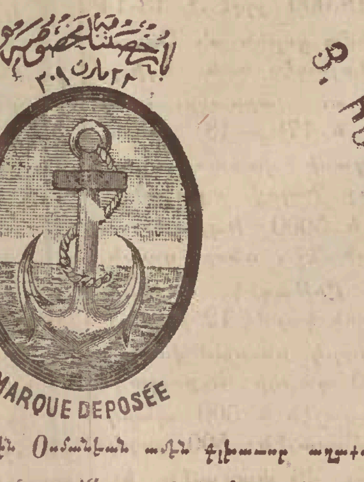

Մասնաճիւղ կը գտնուի Օսմանեան ամէն գլխաւոր տեղերը մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, թէյի ճաշակն ալ նրբացած է, որով թէյի առևտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատև և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբը, այս տարի ևս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Ցէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ. և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գնոց անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում տուելու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ' անատեններու և թէ' այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ' Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել ևս յարել մեր սկզբունքին, որ է առողջարար թէյեր ունենալ, շատ և գնոց մասին։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՅԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ, Թ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

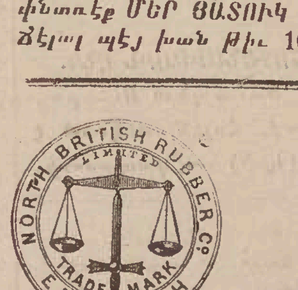

ՔԱՌԻՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԸՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քառուչուէ մուճակներն, որոնք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոշտ բերանով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քառուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին Պոլիս և գաւառները, բոլոր քառուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Իսկ կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գոճամամ Օղլու խան, Ճորճի Կիտըոլի Թիւ 13 մթերանոցը։ 127 23—45

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ և իցէ ՁԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան.

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԳԻ ՕՐԱՆՐՆԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՃՈՒՏ ԻՒՂ
Իպոֆոսֆիթ ով շիով և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԳԻ և ԲՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ աւտրժահամ է

Մորթի ձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակալք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՍԷՆ ԵՒ ՀԱԻՐԵԼ

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Հաստատեալ ՊԱՐՏԵԶ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ Հաստատեալ
1852 | ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ 1852

Մասնագէտք առանց քաշելու լինոյի արհեստական ատամներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաաստիկ ցաւած ատամները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ատամի ամեն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։
(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչև կէս օր։ 38

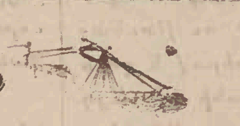

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1894 Նոյեմբեր 5էն սկսեալ մինչեւ 1894 Յունուար 13

(Բացի կիրակի օրերէն) Բոսփորի եզերէն Կամուրջ երթեւեկող շոգենաւոց երթեւեկութեան
ժ. Վ. Թ.
2 — Բնմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Պօյճ. Ր.Հս. (Բէնք. շոգ.ին կը հաղորդակցի։ 37
2 45 Բնմ.Մզպ. Պէօր. Թրպ. Ենք. Պշք.Ենք ի շոգ.ին հետ պիտի հաղորդակցի. 18
2 45 Ր.Ա.Գվ.Բնմ. Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.անսիի Ասիական եզերը անցնելով մինչեւ Գնտ. եղածնումտոյց.Ներն եւ Պշք.պիտի հանդիպի։ Գնտ.ի շոգ.ին հետ պիտի հաղորդակցի եւ ուր. օրերը Վնք. Զնկլ. Պէյլ. Գզկն. Պէշիք։ 40
3 45 Բնմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ.Ր.Հ. շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի։ Ուրբ.ը Պէպ.Արն. Գրչ.ՕրԹ.Պէշք. 43
4 30 Բնմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.ՍԹՆ.Միր. Պօյ. Ր.Հս. Պէպ. Պշք. Պէպ.ի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի ուր. օրերը Արն. Գրչշ. ՕրԹ. 33
5 45 Բնմ.Մէզ.Պէօյ.Թպ.Պէզ. ԵնքՍԹՆ. Մրկ. Պյճ.Ր.Հս.Պպ.Ար.Գրչ. ՕրԹՊշք. 28
6 45 Բնմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Պէյզ. Բշպ.Ենք. .Մրկ.Գնլճ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Արվ.Զնկ. Պէյլ. ՕրԹ.Գզկ.Պշք. Իսկ. 28
8 — Ա.Ր.Գվ. Բնմ.Մէզ.Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օր.Պշք. 17
10 15 Բնմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք. Միրկ. Ր. Հիս. Պէպ.Արն, ՕրԹ. Պէշկ. 33

Բէնիքէօյէն Կամուրջ երթող շոգենաւ
2 — Բէնք. ՍԹՆ.Մրկ.Պօյճ.Ր.Հիս.Պէպ.շոգ.ին կը հաղորդակցի] 32
2 30 Ենք. ՍԹՆ. Միրկ.Պօյ. Ր.Հս. Պպք. Արն. Գուրչ.Օր.Պշք. 44
3 15 Ենք.ՍԹէՆ. Միրկ. Պօյ. Ր.Հս. Պպք, Արն. Գրչ. ՕրԹ. Պշք. 32
10 15 Պէպէքէն ուղղակի Կամուրջ բացի ուր-է։ 13

Պէպէքէն Կամուրջ երթող շոգենաւ
2 — Պէպ.Արն.Գրչ.ՕրԹ. Պշք. 3Ր
2 30 Պէպ.Արն.Գրչ.ՕրԹ. Պշք. 22
2 45 ՕրԹ.էն ուղ. կամուրջ բացի Ուր.է 41
3 — Պէպ. Արնվ. Գրչ. ՕրԹ. Պէշք. 17
3 45 Պէպ.Արն.Գրչ.ՕրԹ.Պշք. 19
4 30 Ր.Հս.Պպ.Արն.Գչ.ՕԹ.Պշք.Գպ.բացիՈրբ.է 20
5 30 Պէպ-Արն-Գրչ-ՕրԹ- Պշք- բացի Ուր-է 18
6 15 Ր. Հս. Պէպք.Արն.Գրչ.ՕրԹ.Պշք. 40

Անատոլու եզերէն Կամուրջ երթող շոգենաւ
2 — Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ- 33
2 — Պէյզ-Բշպ.Զպզ-Գանլ-Ա-Հիս-Գանտ-ՕրԹ- (Գնտ- կը հաղրդկ-) Ուրբաթները բացի ՕրԹ-էն Վան-Զնկ-Պէյլ-Գզկ. 41
2 35 Պէպ-Գն Վնք-Զնկ-Պէյլ- Գզ-Պշք-բցի Որ-է 28
2 40 Պէյզ-Բշպ-Ենք.Գնլ-Պօյճ- Ր- Ա-Հ-Գտ-Արն-Զնկլ.Պէյպ.Օր-Գզկ. Պշ. Գապ- 25
3 35 Գնտ, Վան, Զնկ. Պէյլ, Գուզ, Պշք. 32
3 25 Պէյզ- Բշպ- Զպք- Գնլ- Ա-Հս- Գնտ- Պշք. Գնտ-շոգ-ին հետ կը հաղրդ-) Ուրբ-Ները Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք- 40
4 15 Գտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզ.Իսկ.Գպբացի Ուր.է 37
4 45 Պէյզ.Բշպ.Զպզ.Գնլճ.Ա.Հս.Գնտ. (Վնք ի շոգ-ին կը հղրդկ-) Ուր-Ները Զնկ- Պէյլ- Գզկ-Պշք- պիտի հանդիպի 41
5 5 Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Պշք-բացի ուրմ.է 32
7 — Մրկ-Ր-Ա-Հս-Գտլ-Պէպ.Անվ-Զնկ.Պէյլ-ՕրԹ-Գզկ-Իսկ-Պշք։ Հնգշ- օրերը Օր-Պշ- չկայ 25
9 — Պէօյ-Թրպ-Պէյզ-Բշպ-Զպ-Գնլ- Ա-Հս-Գնտ-Վնք-Զնկ-Պէյլ-Գզկ-Իսկ- 19
10 10 Պէյզ-Գնլ-Ա-Հս-Զնկ-Պյլ.Պշ.բացի ուրբ.է 20
10 20 Ա.Հս.էն ուղ.կամուրջ ուր.ը10 50ին 41
10 40 Գուզկ, Գպ. (բացի Ուր.է 21
11 5 Գզկ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է 22
11 15 Վնք.էն » » » » 28

(Բացի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Բոսփորի եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը
3 — Պշք- Պէյլ.Զնկ. Պէպ- Ենք. 33
3 40 Գապ-Պշք-Իսկ-Գզկ-ՕրԹ-Պէյլ- Զնկ- Արնվ-Գնտ-Ա-Ր-Հս-Գնլ-Միրկ-Ենք- Բշպ- Պէյզօք Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Բնմ. 22
4 — Պշք.ՕրԹ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ. ՍԹՆ. Ենք.Թրպ Պէօյ.Մէզ.Բնիմ։ 28
4 30 Պէշ. ՕրԹ-Պէյլ-Արվ.Պէպ.ուր.Ները10վրկ. վերջը Գնտ. Ր.Ա- Հս. պիտի հանդիպի 18
5 15 Գապ.Իսկ.Պշք.Գզկ.ՕրԹ.Պէյլ.Զնկ. Արնվ. Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպզ.Մրկ. 25
6 — Գապ.Պշք.ՕրԹ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս. Մրկ. Ենք. Պէյզ.Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Բնմ.Գվզ.ներ 17
7 — Պշք.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Արն.Գնտ. Ր.Հս. Պօյճ.Գնլ.Ենք.Թրպ.Պէօյ։Մզպ.Բնմ. 19
8 30 Պշք.ՕրԹք.Արնվ.Պէպ.Ր. Հիս.Միրկ.Ենկք. Թրպ.Պէօյ.Մզպ. Բնմ. 33
9 35 Պէշ.ՕրԹ.Գրչ.Արն.Պէպ.ուր.Ները Ր.Հիս. Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյք,Մզպ Բնմ.Ր.Ա-Գվ. 43
10 — Պէպ.Ր- Հս.Մրկ-Ենք.Թրպ- Պէօյ- 40
10 5 Պշք.ՕրԹ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Բնմ. Ուրբ.Ները 10 վայրկեան ետքը բացի Պօյճ. ՍԹէՆ, 18
10 45 Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Միրկ.ՍԹէՆ. Ենիք. Թրպ. Պէօյք.Մէզ.Բնիմ. 17
11 30 Ենք.Թրպ.Պէօյ. Մէզ.Բնիմ. 43
11 40 Պէպ.Ր.Հիս.Պօյճ..Մրկ.ՍԹՆ Ենք.(*) 20
(*) Օդը գէշ եղած ատեն ՍԹէՆ. չկայ։

Կամուրջէն Պէպէք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը
5 25 Կամուրջէն ուղղակի Ր. Հս. բացի ուր-է 40
10 35 Գպ-Պշք.Օր.Գրչ.Արն.Պէպ. Գնտ.Ա.Ր. Հս. Պօյճ.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պէյզ. բացիՈւր.է 25
11 15 Գապ.Պշք.ՕԹ.Գչ.Արն.Պպ.Ր.Հ. Պօյճ.Ենք. 19
11 45 Պշք.ՕրԹ.Գրչ.Արն. Գնտ- 22
12 15 Պշք.ՕրԹ.Գրչ.Արնվ.Պէպէք 33

Կամուրջէն Անատոլու եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը
2 50 Ուղղակի Անատոլու Հիսար 32
3 15 Պշկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ. Ա.Հս. Գնլ. Զպզ.Բշպ.Պէյզ. 41
3 30 Իսկ Զէնկ. Պէյլ-Ր.Հիսար (բացի ուր.է) 20
3 35 Ուղղակի Գանտիլլի բացի ուրբաԹէ 37
5 — Վանիքէօյ բացի ուրբաԹէ 32
8 40 Պշք.Գզկ.Պէյլ.Զնկ. Գնտ-Ա.Հս.Գնլճ.Զպզ. Բշպ-Պէօյք.Ուր.Ները 9ին Գանտիլլի 20
9 30 Պշք.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ. Ա.Հիս ուրբ. օրերը 20 վայրկեան վերջը 44
10 15 Իս, Գուզկ. բացի ուր.է 21
10 20 Պշք. Գնտ. Ա.Հս.Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյզ. Մէզ, Ր.Ա. Գավազներ 39
10 30 Պէշք.Պէյլ.Զէնկ.Վանք. Ուրբ.Ները բաան վրկն. վերջըԳպ.Իսկ.Գզկ.Գնտ.Ա.Հս.Պէպ.28
10 40 Իսկտ.Գզկ. բացի ուրբաԹէ) 22
11 25 Գպա.Պշք.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Վնիք. Գնտլ. Պէպ.բացի ուրբաԹէ 32
11 20 Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպզ.Բշպ.Պէյ. Ուրբ. Գզկ. 41
12 — Պէշք.Գզկ.Պէյլ.Զէնկ.Վանք. 28

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —			
— —		— —	7 —
— —	7	— —	7 30
2 —	7 45 Վոսփ.	— —	8 20
2 30	8 10	2 15	9 5
3 —	8 50	2 50	9 50
3 45 Ֆէրպ.	9 30	— —	10 15 Գզկ.
3 30	9 45 Ֆէրպ.	3 30	10 30 Ֆէրպ
4 —	10 10 Պշ.Գպ.	4 45 Ֆէրպօթ	10 40 Գզկ.
4 35	10 35 Գզկ.	5 15 Վոսփ.	11 —
5 45 Ֆէրպ.	11 5 Գուզկ.	4 40	11 30 Ֆէրպ
4 50 Վոսփ.	11 — Ֆէրպ.	6 40 Ֆէրպօթ	11 30
5 30	11 20	5 40	11 50
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —		— —	— —
— —	7 —	— —	6 25
— —	8 10	— —	7 30
1 15	8 15 Վոսփ.	— —	8 20
2 —	9 —	1 30	9 5
2 40	9 30	2 15	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 45 Ֆէրպօթ	10 15	3 40 Վոսփ.	10 30 Ֆէրպ.
4 —	10 35	4 45 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 45 Ֆէրպօթ	11 10	5 15 Վոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 45 Ֆէրպօթ	12 10

*Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
4 — Հարէմէն Սալաճագ բացի Կիր.է)
5 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
3 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է
4 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ
ԵՒ
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
6 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն ԳպԹ.Իսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց զտնուած տեղը պիտի մնան։